

**ERGENLERİN BENLİK ALGISI VE SOSYAL
MEDYA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Huriye ELSEL

**2021
YÜKSEK LİSANS TEZİ
HEMŞİRELİK BİLİMİ**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN**

**ERGENLERİN BENLİK ALGISI VE SOSYAL MEDYA TUTUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Huriye ELSEL

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Hemşirelik Bilimi Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN**

**KARABÜK
Ocak 2021**

Huriye ELSEL tarafından hazırlanan “ERGENLERİN BENLİK ALGISI VE SOSYAL MEDYA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN
Tez Danışmanı, Hemşirelik Bilimi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Hemşirelik Bilimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 18/01/2021

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu) İmzası

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Özlem IŞIL (HKÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN (KBÜ)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÖZTÜRK ŞAHİN (KBÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içerisinde yer alan tüm bilgi ve belgeleri akademik kurallara uygun şekilde elde ettiğimi,
- Elde ettiğim tüm bilgi ve sonuçları etik kurallara uygun şekilde sunduğumu,
- Yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun şekilde atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum tüm eserleri kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan bilgi ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya farklı bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Huriye ELSEL

27/01/2021

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca, tez çalışmamın planlanması ve yürütülmesinde kıymetli deneyim ve bilgilerini benimle paylaşan, sabrı ve anlayışıyla bana yol gösteren, akademik gelişimime değerli katkılar sağlamış olan sayın danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN başta olmak üzere,

Verilerin toplanmasında özveri ile desteklerini sunan sayın Abdurrahmanpaşa Anadolu Lisesi Müdürü, Müdür Yardımcıları, öğretmenleri ve araştırmaya katılan tüm öğrencilere,

Yüksek lisans eğitimim boyunca birlikte yol aldığım, her zaman beni motive eden, destekleyen, çalışmama katkılar sağlayan değerli grup arkadaşım Emine PİRİNÇ BAYRAKTAR'a,

Bu süreçte uzakta olsalar da manevi desteklerini bana her zaman hissettiren, cesaret veren, heyecanıma ortak olan tüm arkadaşlarıma,

Sonsuz sevgi, sabır ve anlayışla her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini sunan canım aileme,

Bana ilham ve umut veren, sevgi dolu minik kahramanlarım Muhammed Emin, Birgül ve Hilal Gülce'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Huriye ELSEL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
EKLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Benlik Kavramı	5
2.2. Benlik Algısı	6
2.3. Benlik Saygısı (Öz Saygı).....	8
2.4. Benlik Sunumu	9
2.5. Ergenlik Döneminde Benlik Algısı ve Etkileyen Faktörler	10
2.6. Sosyal Medya ve Sosyal Medya Tutumları	13
2.6.1. Sosyal Medya Kavramı.....	13
2.6.2. Ergenlik Dönemi ve Sosyal Medya Tutumları	14
2.7. Konunun Hemşirelik Açısından Önemi	18

3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın Tipi	20
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Tarih.....	20
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	20
3.3.1. Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri	21
3.4. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler	21
3.5. Veri Toplama Araçları.....	21
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu.....	21
3.5.2. Sosyal Medya Tutum Ölçeği	22
3.5.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği	22
3.6. Verilerin Toplanması	22
3.7. Araştırmanın Etik Yönü	23
3.8. Verilerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler	23
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	23
4. BULGULAR	24
4.1. Ergen Bireylerin Sosyo-demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	24
4.2. Ergen Bireylerin Benlik Algıları ve Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulgular	25
4.3. Ergen Bireylerin Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	30
5. TARTIŞMA	32
5.1. Ergenlerin Benlik Algılarına Yönelik Bulguların Tartışılması.....	32
5.2. Ergenlerin Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması	34
5.3. Ergenlerin Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Benlik Algıları ve Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması.....	36
5.4. Ergenlerin Benlik Algıları İle Sosyal Medya Tutumları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması	38

	<u>Sayfa</u>
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	41
6.1. Sonuçlar.....	41
6.2. Öneriler	42
7. KAYNAKLAR	44
8. EKLER.....	51
9. ÖZGEÇMİŞ.....	58

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Sosyo-demografik verilerin dağılımı.....	24
Tablo 2. Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Bulguların Dağılımı.....	25
Tablo 3. SKÖ Toplamı ile SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları.	25
Tablo 4. Yaş ve Sosyal Medya Kullanım Yılına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının İlişkisi.	26
Tablo 5. Cinsiyete Göre SKÖ, SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	27
Tablo 6. Sınıf durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.	27
Tablo 7. Anne Eğitim Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.	28
Tablo 8. Baba Eğitim Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.	29
Tablo 9. Günlük Sosyal Medya Kullanımlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.	29
Tablo 10. Kısıtlama Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.	30
Tablo 11. SKÖ ile SMTÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.	30

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
EK 1: Etik Kurul Onayı.....	54
EK 2: Kurum İzni.....	55
EK 3: Anket Formu	56
EK 4: Veli İzin Formu.....	60
EK 5: SMTÖ Ölçek İzni.....	61
EK 6: Özgeçmiş.....	62

KISALTMALAR DİZİNİ

SKÖ	: Sosyal Karşılaştırma Ölçeği
SMTÖ	: Sosyal Medya Tutum Ölçeği
SY	: Sosyal Yetkinlik
Pİ	: Paylaşım İhtiyacı
Öİ	: Öğretmenlerle İlişki
Sİ	: Sosyal İzolasyon
TP	: Toplam Puan

ÖZET

Ergenlerin Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu araştırma ergen bireylerin benlik algısı ve sosyal medya tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı özellikte gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini Kastamonu il merkezindeki Abdurrahmanpaşa Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 222 öğrenci oluşturdu. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Tutum Ölçeği (SMTÖ) ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ) kullanılarak toplandı. Veriler toplanmadan önce araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerin velilerinden izin alındı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, t testi, One Way ANOVA, Tukey HSD testi ve pearson korelasyon analizi kullanıldı. Araştırmaya katılan öğrencilerin; yaş ortalaması $15,26 \pm 1,1$ olup, %61,7'si kadın, %39,2'si 10.sınıf düzeyinde olduğu belirlendi. SKÖ toplam puan ortalaması $83,20 \pm 12,34$ ve SMTÖ toplam puan ortalaması $71,41 \pm 12,20$ olarak belirlendi. SMTÖ ölçeğinin alt boyutlarına ait puan ortalamaları Sosyal Yetkinlik için $13,62 \pm 4,70$, Paylaşım İhtiyacı için $27 \pm 7,40$, Öğretmenlerle İlişki için $7,95 \pm 3,20$, Sosyal İzolasyon için $13,18 \pm 4,67$ olarak bulundu. SKÖ toplam puanı ile Sosyal Yetkinlik ve Sosyal izolasyon alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptandı ($p < 0,05$). Sonuç olarak, ergenlerin benlik algılarının olumlu olduğu ve sosyal medyaya ilişkin olumlu tutum sergiledikleri; benlik algısı ve sosyal medya tutumlarının birbiriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler : Benlik algısı, Ergenler, Sosyal Medya, Sosyal Medya Tutumu.

Bilim Kodu : 1032

ABSTRACT

Investigation of the Relationship Between Self-Perception and Social Media Attitude in Adolescents

This study is carried out to investigate the relationship between self perception and social media attitude in adolescents in a descriptive way. The sample of the study consisted of 222 students attending in Abdurrahmanpaşa Anatolian High School in Kastamonu. Data were collected using the Personal Information Form, Social Media Attitude Scale (SMAS) and Social Comparison Scale (SCS). Before the data were collected, the permission received from the parents of the students participating in the research voluntarily. Descriptive statistics, t-test, One Way ANOVA, Tukey HSD and Pearson Correlation analysis were used to evaluate the data. The average age of the students was $15,26 \pm 1,1$, 61,7% female and 39,2% tenth grade. The average total score for SCS was $83,20 \pm 12,34$ and SMAS was $71,41 \pm 12,20$. The average subscale scores for Social Competence was $13,62 \pm 4,70$, Need for Sharing was $27 \pm 7,40$, Relationship with Teachers was $7,95 \pm 3,20$, Social Isolation was $13,18 \pm 4,67$. A significant negative correlation was found between the total scores of SCS with the subdimensions Social Competence and Social Isolation. As a result, adolescents' self-perception is positively and they take a positive attitude to social media; it can be said that self-perception and social media attitudes are interrelated.

Key Words : Adolescents, Self-perception, Social Media, Social Media Attitude.

Science Code : 1032

1. GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Ergenlik, bireyin zihnine ve bedenine doğru yolculuğa çıktığı maceralı bir dönem olarak bilinmektedir. Bu dönemde ergen birey, kendisi ile ilgili değerlendirmeler yaparak sınırlarını bilmek ve belirlemek isterken; kim olduğu, nereden geldiği, hayat amacının ne olduğu gibi sorulara cevap bulmaya çalışmaktadır (Tunç ve Kolburan 2019). Bunların yanı sıra ergenlik dönemi; kişinin benlik değerini, kendini kabulü ve kendine saygı düzeyini, kendisi ile ilgili genel yargılarını etkileyen ve belirleyen oldukça önemli bir dönemdir (Çiftçi 2018).

Yüzyıllardır kendini anlamaya çalışan insanın doğuştan varolan öz benliği, bireyin iç dünyasında kendilerini gözlemleyen, yargılayan, değerlendiren ve bunları yaparken davranışlarını düzenleyip onları içsel olarak yöneten bir güçtür (Karadayı 2018). Benlik, kalıtsal özellikler taşımakla birlikte bireyin çevresiyle olan etkileşimleri sonucu elde ettiği deneyim, duygu ve düşünceleri, içsel olarak değerlendirmesiyle oluşan bir psikolojik özellik olarak tanımlanmaktadır (Türksoy 2014; Kılıç vd. 2017). Bireylerin birbirinden farklı özelliklerinden doğan benler, kişilik gelişim süreci içerisinde birleşerek benlik algısını oluşturur ve bireyin kendini kabullenmesine, değerli hissetmesine, olumlu tutum geliştirmesine yardım eder (Türksoy 2014; Coşkun ve Altay 2009). İnsanlarla sosyal etkileşimde bulunmak, kişilik gelişimine ve benlik algısı oluşumuna katkı sağlamaktadır (Türksoy 2014). Benlik saygısı ise, bireyin kendi yeterliliklerini bilerek; ileride sergileyeceği davranışlarını, yaşadığı duygusal deneyimlerini ve bunlara gösterdiği psikolojik uyumunu etkilemektedir (Çiftçi 2018). Bireyin kendi ile ilgili fikirleri olumlu yönde ise, benlik saygısı artmakta; olumsuz yönde ise benlik saygısı düşmektedir (Otrar vd. 2018). Düşük benlik saygısına sahip birey sosyal ortamda kendini güvensiz ve olumsuz değerlendirirken; benlik saygısı yüksek olan bireylerin kendileri ile ilgili fikirleri olumlu yöndedir (Çiftçi 2018).

Özellikle ergenlikte ve ilk yetişkinlikte benlik kavramı son derece önemli bir rol oynar. Çünkü, ergen birey bu dönemde düşük benlik saygısına sahip olursa, bu durum yaşamının ilerleyen dönemlerinde kendi benliğini kabul etmemesine, ruhsal sorunlar yaşamasına sebep olabilmektedir (Dilek ve Aksoy 2013; Sevim vd. 2020). Ergenlik döneminde hormonal ve bedensel değişikliklerin yanı sıra sosyal ve duygusal değişimlerin de meydana gelmesi ile birlikte ergen bireyin kendini anlamaya yönelik çabası dikkat çekmektedir (Yüksel 2015). Dinamik ve yaşam boyu devam eden bu süreçte benlik; ergen bireyin başkalarıyla olan etkileşiminden, kendi duygu ve düşünceleriyle olan iç diyalogundan ortaya çıkar (Dilek ve Aksoy 2013).

Ergen bireyler, kendileri hakkında sosyal medya aracılığıyla elde ettikleri geri bildirimler ile kendi benlik şemalarını biçimlendirebilirler. Kendi kendilerini değerlendirmeleri sonucu ise benlik saygısı oluşur. Düşük benlik saygısına sahip ergen bireyler diğerleri ile gerçek hayatta etkileşime geçmek yerine, sanal dünyada dolaşmayı seçebilmektedirler (Şahin ve Öztoprak 2019). İletişimde yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte bireylere bilgi, fikir ve tecrübelerini başkalarıyla paylaşımında bulunma imkanı sağlanmaktadır. Kişilerarası etkileşimlerin olduğu bu sanal ortam, sosyal medya olarak adlandırılmaktadır. Kullanıcı odaklı olmasının yanı sıra grupları birleştirmesi ve karşılıklı bir şekilde etkileşime olanak sağlaması gibi nedenlerden dolayı ergenlik döneminde önem taşımaktadır (Kırlı 2016). Son zamanlarda hemen hemen her alanda ve ortamda tüm yaş grupları için sosyal medya, hayatın vazgeçilmez bir bileşeni haline gelmiştir. İnternet üzerinde geçirilen zaman diliminin büyük bir kısmını oluşturan sosyal medyayı özellikle genç bireylerin sıklıkla kullandığı görülmektedir (Kuss ve Griffiths 2011, Mollaoğlu vd. 2019). Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerinden en çok etkilenen grubun da ergenlik dönemindeki gençler olduğu düşünülmektedir (Altınay Bor 2018).

2012 yılında 41,738 internet kullanıcısı ile gerçekleştirilmiş olan bir araştırmada sosyal ağları her gün 1,5 milyar kişinin ziyaret ettiği sonucuna ulaşıldığı belirtilmektedir (İşlek 2012). Yaygın internet kullanımıyla birlikte gençlerin sosyal medya kullanımlarının genellikle arkadaş edinme, video ve fotoğraf paylaşma vb. aktivitelerden oluştuğu; özellikle belirli gruplara dahil olmak amacıyla sosyal medyayı

sıklıkla kullanan gençlerin, sosyal medya aracılığıyla kimliklerini yansıtmaya imkanı bulabildiği vurgulanmaktadır (Mollaoğlu vd. 2019). Özdemir'in (2015) çalışmasında; sosyal medya kullanıcısının sosyal ağlarda oluşturduğu profilinde her zaman kendini olduğu gibi sunmadığı, kendinde beğendiği özellikleri ön plana çıkarırken beğenmediği özelliklerini de gizleme eğiliminde olduğu ve bu nedenle sosyal ağlarda neyin gerçek neyin sahte olduğunun bilinemeyeceği sonucuna varılmıştır. Alican ve Saban'ın (2013) sosyal medya kullanımı ile ilgili ortaokul ve lise öğrencilerinin tutumlarını belirlemek için yaptıkları araştırmada, öğrencilerin sosyal medya tutumlarının olumlu yönde olduğu görülmüştür.

Ergenlik döneminde benlik algısı ile ilgili yapılan çalışmalar; benlik algısı yüksek bireyin kendisine güven duyan, zorluklarla başa çıkma konusunda daha çok mücadele eden, özsaygısı yüksek olan, kendisini çoğu konuda yeterli ve saygı görmeye değer bir birey olarak algılayan, başarılı bir kimlik gelişimine sahip olan, ruhsal anlamda daha olumlu ve sağlıklı hale gelen bir birey olduğunu göstermektedir (Dutar vd. 2019). Öte yandan kimlik arayışı içinde olan ve kendilerini tanımaya çabalayan ergen bireyler, sosyal medyayı gündelik hayatlarının merkezine yerleştirmektedirler. Kendileri hakkında sosyal medya aracılığıyla elde ettikleri geri bildirimler ile kendi benlik kavramlarını şekillendirmektedirler (Yüksel Şahin ve Öztoprak 2019). Bu bakımdan ele alındığında ergen bireylerde olumlu benlik kavramı ve algısının geliştirilmesi, benlik saygısının artırılması, koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinin öncelikli alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu alanda toplum ruh sağlığı hemşireleri, halk sağlığı ve okul sağlığı hemşirelerinin önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır (Adana vd. 2012; Özcan ve Gürhan 2016). Bunlar içerisinde ergen bireylerin benlik algısını etkileyen faktörlerin belirlenmesi büyük bir öneme sahiptir. Son yıllarda sosyal medya tutumları da gelişimsel bir kriz dönemi olarak değerlendirilen ergenlik döneminde ruh sağlığını etkileyebilen bir değişken olarak görülmektedir.

Benlik algısı ve sosyal medya tutumunun birbirlerinden ne yönde etkilendiğinin bilinmesi, ergen bireylerin ruhsal olarak olumlu ve sağlıklı yetişkinler olabilmeleri için hemşirelerin yapacakları çalışmalara ışık tutacaktır. Literatürde ergenlerde benlik algısı ve sosyal medya tutumu ile ilgili ayrı ayrı yapılmış çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Adana vd. 2012; Çiftçi 2018; Altınay Bor 2018; Harris and Orth 2019;

Tunç ve Kolburan 2019; Kaya ve Öz 2020; Marino et al 2020). Ancak sosyal medya tutumu ile benlik algısı arasındaki ilişkiyi değerlendiren sınırlı sayıda çalışma vardır (Valkenburg et al. 2006; Deniz 2012; Karakurt 2019).

1.2. Araştırmanın Amacı

Benlik algısı ve sosyal medya tutumu arasında ilişki olabileceği düşünülerek planlanan bu çalışmada lise öğrenimi gören ergen bireylerin benlik algıları ve sosyal medya tutumlarının incelenmesi amaçlanmış olup, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Lisede öğrenim gören ergenlerin;

1. Benlik algıları ne durumdadır?
2. Sosyal medya tutumları ne durumdadır?
3. Benlik algıları ve sosyal medya tutumlarını etkileyen değişkenler nelerdir?
4. Benlik algısı ve sosyal medya tutumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Benlik Kavramı

Benlik, insanın yaşamında sürekli etkili olan içsel bir güç olarak tanımlanmakta ve ben kimim sorusuna verilen yanıtı oluşturmaktadır. Çoğu zaman bireyi yargılamakta, denetlemekte birçok zaman da takdir edip hoş görmektedir. Turner'a göre, bireyin kendisini tanımlamaya çalıştığında, kendisine uygun düşen kavramlar bütünüdür (akt. Gürüz ve Eğinli 2015). Ben'i açıklayan fikir, algı ve değerlerin tümü olarak açıklanan benlik, kişinin kendini nasıl gördüğü ile ilgilidir (Smith et al. 2014). Bireyin kendisi hakkında ne düşündüğünü, sahip olduğu benzersiz niteliklerini nasıl değerlendirdiğini veya kendini nasıl gördüğünü ifade eden benlik kavramı kişinin bu anlamdaki farkındalığı olarak tanımlanmaktadır (Khan et al. 2017). Çocukluk deneyimleri ve kişinin başkaları tarafından değerlendirilmesi benlik kavramını etkileyen iki temel kaynak olarak görülmekte ayrıca kişinin yaşamında kazandığı deneyimlerden ve bu deneyimlerin yorumlanmasından etkilendiği belirtilmektedir (<https://www.simplypsychology.org/carl-rogers.html> Erişim Tarihi: 24.09.2020). Bu bağlamda olumlu bir benlik bilincine sahip olabilmek için kişinin koşulsuz sevgi içinde yetişmesi gerekmektedir (Çam 2014).

Literatürde benlik ile ilgili yapılmış başka tanımlar da bulunmaktadır. Baumeister benliği, bireyin öznelilikleri, kim ve ne olduğu dahil olmak üzere bireyin kendisi hakkındaki inancı olarak tanımlamaktadır (<https://www.simplypsychology.org/self-concept.html> Erişim Tarihi: 24.09.2020). Cooley'e göre benlik, bireyin içgüdüsel duygularının etkileşimi ile düzenlenmesidir. Ayrıca benlik kavramı çocukluk çağında oluşup zaman içerisinde bireyin yeni sosyal etkinliklere dahil olmasıyla birlikte önemli hale gelir (akt. Özkalp 2004).

Dinamik ve düşünsel bir yapı olan benlik kavramı, bireyin kendine dönük ve başkalarıyla olan davranış ve süreçlerini motive eder, yorumlar ve düzenler. Bu

kavram içerisinde bireyin, kendi ile ilgili anıları, karakter özellikleri, güdöleri, değerler ve yetenekleriyle ilgili olan inançları bulunmaktadır. Ayrıca, bireyin en çok olmayı istediği ideal benliği, canlandırmayı hayal ettiği olası benlikleri, kendiyle ilgili olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri ve diğerlerinin onunla alakalı düşündüklerine yönelik inançları olmak üzere pekçok bileşen barındırmaktadır (Gerring and Zimbardo 2016). Benlik kavramının unsurları, bireyin kendini tanımlamak için kullandığı belirli inanışlar, benlik şemalarıdır. Şemalar, dünyayı organize eden şablonlar olarak tanımlanabilir. Benlik şemaları, bireyin kendini ne şekilde tanımladığını, diğer insanları ve kendini nasıl algıladığını, hatırladığını ve değerlendirdiğini etkilemektedir. Benlik kavramı bireyin sadece şu anda olduğu kişi ile ilgili değil, buna ek olarak ileride olabileceği kişiyi de içermektedir. Bunlar, olmasının hayalini kurduğu, bireyin öngörüsünü de içeren olası benliklerdir. Zengin ben, tutkuyla seven ve sevilen ben; işsiz, sevilmeyen ben gibi olası benlikler, bireye yaşamayı istediği hayatla ilgili vizyon sunarak onu motive eder (Myers 2019).

2.2. Benlik Algısı

Benlik algısı, bireyin kendini ne şekilde algıladığını ifade eder (Ferrer et al. 2005) ve diğer insanların onunla ilgili görüşleriyle birlikte şekillenen bir süreçtir. Bu süreç içerisinde, birey diğerlerine karşı olumlu bir imaj oluşturmak ister ve bu olumlu imajı sürdürmek için davranışlarda bulunur (Soydaş ve Güneş 2020). Diğer bir ifadeyle, bireyin kendisine ait olan nitelik ve davranışlarına ilişkin inancının bütünüdür. Psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik faktörlerden etkilenir ve yaşam döngüsünde önemli bir rol oynar. Ayrıca bireyin, kendisi hakkında ne düşündüğünü, kendisini nasıl değerlendirdiğini ve algıladığını açıklar. Bireyin deneyimlerini içerir ve deneyimlerine verdiği değerleri yansıtır (Güven ve Koç 2020). Çocuklukta oluşmaya başlayan benlik algısı yaş ilerledikçe daha da zenginleşir. Bireyin sahip olduğu özellikleri, onu diğerlerinden ayıran nitelikleri ve yeterliliklerini nasıl algıladığının tümünü içerir (Khan et al. 2017).

Benlik algısı, bireyin hem dünyayı hem de kendi davranışını nasıl algıladığını etkilemektedir. Kendini güçlü ve becerikli biri olarak algılayan bir birey, kendisini güçsüz ve beceriksiz biri olarak algılayan bir bireyle kıyaslanırsa, ikisinin dünyayı

algılama biçimleri ve davranışları birbirinden çok farklıdır. Bir birey son derece başarılı ve saygın olabilir, ancak kendisini başarısız olarak algılaması benlik algısıyla ilgilidir. Benlik kavramının gerçekliği yansıtması gerekmez (Smith et al. 2014). Benlik algısı, bireyin kendini değerlendirirken kullandığı tutumun yönüne bağlıdır (Otrar vd. 2018). Bireylerin kendilerini algılayış tarzları, kendilerini nasıl gördükleri birbirlerinden farklılık gösterebilmektedir. Bir bireyin kendini değer görmeye lâyık biri olarak hissetmesi, yeteneklerini göstermesi, başarmaya olan inancı, kendisiyle gurur duyması, çevresindekiler tarafından takdir edilmesi, kendini sevmesi ve sahip olduğu özellikleri olduğu gibi kabul etmesi olumlu benliğin işaretlerindedir. Birey, kendi benliğini hangi yöne yönlendirir ise, algıları da o yönde olmaktadır (Dutar vd. 2019). Bu değerlendirmeyi yaparken bireyin kendi ile ilgili fikirleri olumlu ise, benlik algısı yükselmekte; olumsuz yönde ise benlik algısı düşmektedir (Otrar vd. 2018).

Öte yandan benlik algısının oluşumunda, bireyin etkileşim halinde olduğu kişilerin tutum ve davranışları da önemli rol oynamaktadır (Aksoy ve Bursa 2020). Bireyin kimlik oluşturma aşamasındaki kazanımları ve çevresi üzerinde hakimiyet kurma ihtiyacını tatmin etme düzeyi üzerinde de durulmuştur (Algünerhan 2017). Horney; “bireyin kendini gerçekleştirmesini engelleyen olumsuz çevresel faktörlerin, yalnızlık ve aşağılık duygularına yol açtığını ve bireyin kendi gerçek benliğine yabancılaşmasına neden olduğunu” belirtmiştir. Bu sebeple bireyin hem kendi düşünceleri hem de çevre etkeni benlik algısı oluşumunda önemli faktörler olarak bilinmektedir (akt. Khan et al. 2017).

Bireyin benlik algısı düzeyi ne kadar yüksek ise ruh sağlığı da o derecede yerinde demektir (Algünerhan 2017). Çünkü olumlu benlik algısına sahip bireyler, kendilerine güvenirlere ve değerli hissederler. Çocukluk dönemi benlik algısının olumlu gelişiminde önemli bir yer tutar. Bu dönemdeki yaşantılar, bireyin kendi hakkındaki kararlarını ve değerlerini oluşturur. Eğer çocukluk döneminde, sağlıklı benlik algısı gelişimine destek verilmez ise ergenlik döneminden itibaren benlik algısı için ciddi sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Güven ve Koç 2020).

2.3. Benlik Saygısı (Öz Saygı)

Bir bireyin kendi değeri hakkındaki bütünlükçü öz değerlendirmesi ya da hissi öz saygı olarak tanımlanmaktadır (Myers 2019). Kendinden memnun olmayı ve kendini olduğu gibi kabul etmeyi içeren olumlu bir özelliktir (Soner ve Yılmaz 2020). Öz saygı, benlik algısının bir boyutudur. Bireyin kendisi ile ilgili algısından yola çıkarak, kendisini kabul veya red kapsamında kendisine verdiği değerdir. Çocukluk döneminde, temel güven duygusunu oluşturan aile ve çocuğun sosyal çevre ile etkileşimi sonucu öz saygı ve öz yeterlilik duygusu oluşmaktadır (Güven ve Koç 2020). Benlik saygısı kişilik değişkenlerinden biri olarak ele alınmaktadır. Temel olarak bireyin kendisinden duyduğu memnuniyet olarak tanımlanabilir. Bireyin dış görünüşüne, kişilik ve psikolojik özelliklerine ilişkin algısının bir ifadesidir. Ayrıca bireyin akademik, sosyal ve özel hayatını etkileyebileceği düşünülmektedir (Toprak 2020).

Birey kendisini çeşitli yönlerden değerlendirerek bir sonuca ulaşır ve kendisi ile ilgili bir karara varır. Benlik kavramının beğenilip benimsenmesiyle benlik saygısı oluşur (Çıkmaz 2020). Benlik saygısı erken yaşlarda oluşmaya başlar, yaş aldıkça ve yaşam dönemlerine göre değişiklik göstererek şekillenir. Mesela evlenme, boşanma, yaşlanma, aileden uzakta ya da ayrı yaşama gibi çeşitli dönemlerde bedensel, psikolojik ve duygusal olarak yaşanan değişimlerin yanı sıra bireyin benlik kavramı ve benlik saygısı da farklılaşmaktadır. Ayrıca, benlik saygısı etkileşim halinde olunan çevreden özellikle aile, arkadaş grupları ve yaşlılarından olumlu ya da olumsuz olarak etkilenmektedir (Balcı vd. 2020).

Rosenberg'e göre benlik saygısı, bireyin kendi ile uyum halinde olması ve kendi yaptıklarından memnun olması durumudur. Benlik saygısı yüksek olan bireyler kendilerini başkalarından üstün tutmamakta, kusursuz olduklarını düşünmemekte, çok kabiliyetli ya da başarılı oldukları ile ilgili duygularını ifade etmemektedir. Bu bireyler, kendilerini toplumun kıymetli bir ferdi olarak bilmektedirler ve kendilerine saygı duymaktadırlar (akt. Çıkmaz 2020). Ayrıca benlik saygısı yüksek olan bireyler kendine güvenen, olumsuz ve zayıf yönlerinin bilincinde olan bireylerdir. Değişime açıktırlar ve kendilerinde gördükleri eksiklikleri gidermeye çalışırlar. Yeni şeyler

üretme, olumsuz durumlarla baş edebilme ve stresi tolere edebilme gibi özelliklere sahip oldukları görülmüştür (Avşaroğlu ve İdayeva 2020).

Benlik saygısı düşük bireyler ise, genellikle yapay olumlu bir benlik tavrı içinde görünmeye çalışırlar. Kendisini diğer bireylere kanıtlamak için umutsuz bir çaba içindedir veya reddedileceği düşüncesiyle korkmaktadır. Başka insanlarla etkileşim kurma konusunda endişe etmektedirler. Bu bireyler, toplumda kendi içine çekilebilen ve kendisiyle az gurur duyan bireyler olarak karşımıza çıkar (Yıldırım ve Atilla 2020). Benlik saygısı düşük bireyin kendine güveni azdır, kolaylıkla ümitsizliğe kapılır. Bu nedenle olumsuz ruhsal belirtiler görülme olasılığı daha yüksektir. Bu bireylerde, öz güven eksikliği görülür ve sorumluluk almaktan, yeni şeyler denemekten kaçınırlar. Ayrıca övgü ve eleştirileri kabullenmede zorluk çekerler ve bağımlı kişilik yapısına sahiptirler. Başarısızlık karşısında kendini değersiz hissedebilmektedirler. Düşük benlik saygısına sahip bireylerin gelecek ile ilgili düşünceleri de olumsuzdur (Avşaroğlu ve İdayeva 2020). Düşük öz saygı, genç yetişkinlerin sorunlarının sebebi olarak görülmemektedir. Asıl neden, birçoğunun çocukken yaşadığı zor koşullardan kaçamamış olmasıdır (Myers 2019).

2.4. Benlik Sunumu

Benlik sunumu, bireyin yaşam amaçlarına uygun ya da olumlu bir izlenim yansıtmak amacıyla planlanmış bir biçimde davranma ve kendini ifade etme durumu olarak tanımlanmaktadır. Bireyin, hem kendisine hem de dışardan onu izleyenlere, kendisini daha iyi gösterme isteğini ifade eder (Myers 2019). Başka bir ifade ile, bireyin kendiyle alakalı bilgilerini paylaştığı ve sergilediği performansları diğerlerine iletme ve bunu sürdürme eylemidir. Değişen ve gelişen iletişim teknolojileriyle birlikte oluşan yeni iletişim imkanları benlik sunumu için yeni bir ortam oluşturmuştur (Soydaş ve Güneş 2020). Goffman, bireylerin kişilerarası etkileşimde istenilen benliği sunmak amacıyla ne şekilde performans gösterdiği, sahne önü ve arkasındaki tavırlarını kıyaslayarak tiyatroyla bağdaştırmaktadır. Ayrıca, etkileşimde bulunanların aktör olarak görüldüğü üzerine vurgu yapmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bireyler benliklerini sunarken diğerleri üzerinde bir imaj oluşturma planı benimseyip onu istedikleri gibi yönlendirmek için çabalamaktadır. Goffman'ın benlik sunumu

yaklaşımında, performans ve vitrin konsepti öne çıkmaktadır. Goffman'a göre performans, bireyin gözlemleyen topluluk önünde geçirdiği süre boyunca gösterdiği ve izleyiciler üzerinde etki bırakan tüm faaliyetleri; vitrin ise performansı sergilerken, birey tarafından bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde kullanılan kalıplaşmış ifade şekilleri olarak açıklanmaktadır (akt. Kavut 2018).

Alışık olunulan durumlarda, benlik sunumu bilinçli bir çaba sarf etmeden gerçekleşir. Alışkın olunmayan durumlarda, mesela etkilemek istenilen insanların olduğu bir ortamda ya da romantik olarak ilgilenilen birisi ile konuşurken, yaratılan izlenimler konusunda kaygılar oluşmaktadır ve birey bu durumda iyi bildiği bir arkadaşının yanında davrandığından daha farklı davranabilir (Myers 2019). Bireylerin benlik sunumları bir ihtiyaç olarak düşünülmektedir. Bu ihtiyaçlarını karşılamak için, gündelik yaşantılarını gerçek ya da sanal bütün ortamları kullanarak sunarlar (Soydaş ve Güneş 2020). Facebook gibi sosyal ağ içerikleri benlik sunumu için yeni bir ortam sağlamaktadır. Kullanıcılar profillerinde ne tür resimleri, etkinlikleri ve ilgi alanlarını gösterecekleri konusunda çok dikkatli davranırlar. Ayrıca, benlik sunumu ruh halini beklenmedik bir şekilde iyileştirebilir (Myers 2019).

2.5. Ergenlik Döneminde Benlik Algısı ve Etkileyen Faktörler

Gelişim süreçlerine bakıldığında en hassas dönemlerden biri olarak görülen ergenlik, biyolojik ve psikolojik değişimlerin yaşandığı, cinsel ve psikososyal olgunlaşmanın olduğu bir dönemdir. Ayrıca birey bu dönemde benlik, özerklik ve sosyal olarak üretkenlik kazanmaktadır. (Ektiricioğlu vd. 2018).

Ergenlik dönemi, bireyin çocukluktan çıkıp yetişkin olmak için hazırlandığı gelişimsel bir süreçtir. Bu süreçte ergen bireylerde fiziksel, bilişsel, ruhsal ve sosyal yönden birtakım değişimler oluşmaktadır. Bu değişimlere uyum sağlamaya çalışan ergen bireyin en temel gelişimsel görevi, birey olarak kim olduğunu keşfederek, yetenek ve becerilerini tanıması ve yetişkin hayatı için sağlıklı bir benlik algısı oluşturmasıdır (Kaya ve Öz 2020). Ergenlik döneminde birey kim olduğuyula daha fazla ilgilidir. Çünkü bu dönemde soyut düşünme ve varsayım oluşturma gibi bilişsel beceriler kazanılmaya başlanmıştır (Karakurt 2019). Erikson ergenliği, bireyin kendini

tanımlama ve benlik saygısı üzerinde durduğu ‘yaşamsal bir kavşak noktası’ olarak tanımlamıştır (akt. Kuşçu 2020). Ayrıca bu dönem bireyin kendini kabulü ve öz saygı düzeyini, kendisi hakkında genel fikirlerini etkileyen ve tanımlayan önemli bir süreçtir. Benlik saygısı erken çocukluktan itibaren gelişim göstermekte, ergenliğin ilk döneminde değişimlere uğramakta ve genç yetişkin yıllarında kalıcı hali oluşmaktadır. Bununla bağlantılı olarak ergenlik döneminde benlik saygısı; aile içi etkileşimler, akranlar arası iletişim, teknolojik gelişmeler ve önemli yaşam olaylarından etkilenmektedir (Çiftçi 2018).

Ergen bireyler yaşadıkları değişimlere ayak uydurabilmek için bir süreçten geçerler. Bu uyum süreci, yeni bir kimlik kazanma ve ebeveynlerinden bağımsızlaşarak özgür davranabilme gibi gelişim süreçlerini içeren kritik bir süreçtir (Kuzucu vd. 2020). Bu süreçte yaşanan değişimlerin yanında, yeni sorumluluklar almak ergenin birçok yönden hassas olmasına neden olabilmektedir (Ektiricioğlu vd. 2018). Bu dönemin sağlıklı bir şekilde atlatılabilmesi için sadece içinde bulunulan dönemde değil, erken çocukluk döneminden itibaren bakım verenler tarafından temel duygusal ve ruhsal gereksinimlerin karşılanarak kurulan güvene dayalı ilişkiler ve ebeveyn tutumları önemli olmaktadır (Kaya ve Öz 2020). Bu dönemde ergen bireylerde olumlu ve olumsuz gelişimsel farklılıklar gözlenebilmektedir. Özellikle karşılaştıkları rol karmaşası, ergen bireylerin sıkıntı yaşamalarına neden olabilmektedir. Bunun sonucu olarak, ergen birey sorunlardan uzaklaşmak ya da üstesinden gelebilmek amacıyla arkadaş grubuna yönelebilmektedir. Bu tür zamanlarda sosyal onay ve akran kabulü ergen bireyler için önemli olabilmektedir. Onların sosyal onay ve akran kabulü beklentilerini karşılamak için; teknoloji ve sosyal ağlar gibi sanal ortamlar bu imkanı sunabilmektedir (Ektiricioğlu vd. 2018).

Ergenlik döneminde bireyler aile içerisinde birçok beceri öğrenmekte, davranış kalıpları geliştirmekte, kendileri için önemli olan kişilerin tutumlarıyla kendilerini tanımakta ve yetişkin yaşamdaki kişiliğin gelişimi için önemli temeller atmaktadırlar (Kaya ve Öz 2020). Bu süreçte gelişen benlik algısı, diğerleriyle ilişkileri, akademik başarı durumunu, meslek seçimini, ruh ve beden sağlığını etkileyebilmektedir (Adana vd. 2012). Ergen bireyler, yeni şeyler öğrenmeye ve yeni aktiviteler denemeye daha

istekli olmanın yanı sıra aile üyeleri ve arkadaşları ile daha iyi ilişkiler kurar, davranışını kontrol edebilir ve başkalarıyla anlaşabilirler (Ferrer et al. 2005).

Ergen bireylerin hissettikleri baskıyla sağlıklı baş etmesine yardımcı olan ve psikolojik açıdan önem taşıyan faktörler arasında benlik saygısı, sosyal destek ve yaşama dair bir amacın varlığı söylenebilir (Kuzucu vd. 2020). Kendine güveni artan ergen bireyin benlik algısı ve iyi olma durumu da güçlenmektedir. Benlik algısının oluşumunda bireyin etkileşime girdiği kişilerin tutum ve davranışları önemli rol oynar (Aksoy ve Bursa 2020). Ergen bireyin benlik gelişiminde algılanan ebeveyn tutumunun ve bağlanma stilleri üzerine yapılan bir çalışma sonucuna göre; ebeveyn ergen ilişkisinin güven temelli olması ve algılanan ebeveyn tutumlarının demokratik olması, ergen bireyin içinde bulunduğu gelişimsel sürecin sağlıklı bir şekilde atlatılmasını sağlayacaktır. Ayrıca gerek içinde bulunulan dönemde gerekse yetişkinlik dönemindeki gelişimsel sorumlulukların yerine getirilmesinde ve ruhsal sorunların azaltılmasında oldukça etkili olacağı görülmüştür (Kaya ve Öz 2020).

Bireylerin yaşam doyumu ve karşılaştıkları engeller, benlik saygısı düzeylerini belirlemede önemli rol oynamaktadır. Düşük benlik saygısı; bireyin kendine karşı olumlu bakış açısını kaybetmesiyle oluşan bir ruh halidir. Bu şekilde hisseden ergen bireyler, özgüvenini kaybettikleri için toplumsal ve kişisel açıdan kendilerini değerli olmayan, basit bir birey olarak görebilmektedir (Tunç ve Kolburan 2019). Daha çok olumsuz yönlerine odaklanırlar ve kendilerinde gördükleri küçük olumsuzlukları bile büyütürken bunları kendine genelledebilmektedirler (Dutar vd. 2019). Yüksek benlik saygısı ise bireyin hayatında koruyucu bir faktör olarak rol oynar (Karakurt 2019). Ergen bireyin olumlu ruhsal gelişimi ve genel iyiliği için temel oluşturur. Benlik saygısı yüksek birey, kendisini sevilen, sevgi dolu ve değerli olarak görür ve tam potansiyeline daha iyi erişebilir. Ayrıca akademik başarısı yükselebilir, kendisi için daha iyi hedefler belirleyebilir ve kararlar verebilir (Ferrer et al. 2005).

Harris and Orth'un (2019) araştırmaları sonucuna göre, yüksek benlik saygısının bir bireyin sosyal ilişkilerinde gelişmelere yol açtığını göstermektedir. Gürler'in (2017) yaptığı çalışmaya göre, ergenlerin benlik saygısı ile demokratik anne baba tutumu arasında pozitif yönlü, öte yandan koruyucu/istekçi anne baba tutumu ve

otoriter anne baba tutumu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bergagna and Tartaglia'nın (2018) 250 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışma, düşük benlik saygısı olan bireylerin özellikle sosyal karşılaştırmayla ilgilendiğini ve bu kişilik özelliğinin başkaları hakkında bilgi arayışıyla motive edilen Facebook'ta daha fazla zaman harcamayla ilişkili olduğunu göstermektedir. Valkenburg, Peter and Schouten'in (2006) araştırmalarında, sosyal medyadan profilleri hakkında olumlu geri bildirim alan ergen bireylerin benlik saygısının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

2.6. Sosyal Medya ve Sosyal Medya Tutumları

2.6.1. Sosyal Medya Kavramı

Sosyal medya, bireylerin zaman ve mekan sınırlaması olmadan, internet üzerinde karşılıklı olarak yaptıkları konuşma ve paylaşımların tümü olarak tanımlanmaktadır. Kullanıcı kaynaklı medya özelliğine sahiptir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya Erişim Tarihi: 02.11.2020). İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bireylerin duygu ve düşüncelerini ve bu düşüncelerden oluşan çıktılarını paylaşmak için çok sık kullanılan ortamlardan biri haline gelmiştir. Aynı zamanda bu ortamlar sayesinde sosyal medya kullanıcılarının aralarındaki etkileşim artmaktadır (Çakmak ve Eroğlu 2020). Son yıllarda önemi gittikçe artan iletişim araçları uygulamalarından birisi olan sosyal medya, internet ve mobil araçların gelişimi sonucunda oluşmuştur. Bireylerin yüz yüze iletişimde oluşturduğu etkiyi, sosyal ağlar sanal ortamda oluşturarak internetin en önemli dallarından biri haline gelmiştir (Koçak ve Yıldız 2020).

İstatistiklere bakıldığında, dünyada 4,57 milyar insanın şu anda interneti kullandığı, 3,81 milyar sosyal medya kullanıcısı olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise aktif olarak sosyal medyayı kullananların sayısı 2 milyonluk bir artış göstererek 52 milyona (nüfusun %63'ü) ulaşmıştır (<https://wearesocial.com/global-digital-report-2019> Erişim tarihi: 01.11.2020). Türkiye'de 2020 yılında, internet kullanan bireylerin oranı %79 olarak tespit edilmiştir. Bu oranın erkeklerde %84,7, kadınlarda %73,3 olduğu görülmüştür. İnternet kullanım amaçlarına bakıldığında ilk sırada %84.1 ile

sosyal ağlar gelmektedir (<https://data.tuik.gov.tr/tr/#> Erişim Tarihi: 01.11.2020). We Are Social ve Hootsuite'nın hazırladığı "Digital in 2020 Global Overview" raporunda Türkiye'de en sık kullanılan sosyal medya platformları ve kullanım oranları Youtube (%93), Instagram (%83), Whatsapp (%81), Facebook (%76) ve Twitter (%61)'dir (Özay ve Erol 2020). Verilere bakıldığında sosyal medya kullanımında günümüzde ciddi bir artış görülmektedir. Bu artışa etken olarak, hem akıllı telefonların yaygınlaşması hem de sosyal medya platformlarının uygulama halinde telefonlara yüklenerek kolayca ulaşılabilir hale gelmesi gösterilebilir. Ayrıca sosyal medyanın çok yönlü bir iletişim aracı olması, bireylerin başka bir destek ihtiyacını azaltmaktadır (Koçak ve Yıldız 2020).

Farklı sosyal medya araçlarında üyelikleri bulunan bireylerin çeşitli nedenlerle sosyal medyayı kullandığı görülmektedir (Koçak ve Yıldız 2020). Bunlar genellikle; aile ve arkadaşları ile iletişim kurmak, bu iletişimi sürdürmek, bilgi aramak, bilgiye ulaşmak, bilgi paylaşımında bulunmak, yeni insanlarla tanışmak ve onlara kendini tanıtmak, bireysel yaşamını paylaşmak, sörf yapmak, zaman geçirmek, eğlenme ihtiyacını karşılamak, romantik ilişki başlatmak, takip ettiği başka hesapların paylaşımlarını izlemek, alışveriş yapmak, kendi hesapları üzerinden görsel, yazılı veya müzik ile ilgili bilgiler paylaşmak, ürettikleri blog içeriklerini paylaşmak, tanınmak, diğer bireyleri takip etmek, kimliklerini açıklamak ve ulaşılan bilgiler ışığında kimliklerini keşfetmek gibi nedenli kullanımlar olduğu görülmektedir (Uzun vd. 2019; Elmalı 2020; Koçak ve Yıldız 2020). Bu bağlamda bakıldığında sosyal medya, günlük yaşantımızı ve bireyler arası iletişimimizi etkileyen, günlük konuşmalarımızı şekillendiren, iletişimi düzenleyen ve sürdürülmesini sağlayan bir araç haline almıştır (Elitaş 2020).

2.6.2. Ergenlik Dönemi ve Sosyal Medya Tutumları

Ergen bireyler hem gelişimsel problemler yaşamakta hem de sosyal, ruhsal ve teknolojik sorunlarla başa çıkmak durumundadırlar. İçinde bulunulan teknoloji çağı ergen bireylerin yaşam tarzlarını, sosyal ilişki kurma şekillerini önemli ölçüde etkilemektedir ve bu durum hayatlarının sanal dünya içerisinde alıkonulmasına sebep olmuştur (Daysal ve Yılmazel 2020). Her geçen gün gelişen sosyal medya, yeni ve

eski arkadaşlarla iletişim kurmanın yanı sıra; ağırları takip etmenin, markaları ve şirketleri takip etmenin bir tık uzağında olan kolay bir yolunu sunmaktadır. Her kullanıcının yaşamının mini bir biyografisini sunmasıyla birlikte, fenomen olma bakış açısıyla ergenlerin günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Ayrıca, çoğunluğun kullanmakta olduğu en popüler iletişim çeşitlerinden biri haline gelmiştir (Elitaş 2020).

Sosyal medya, sadece sınırları belli bir alan değil, gelişen teknoloji ile insanların kolaylıkla yanlarında taşıyabilecekleri boyutlarda ve insanlar için vazgeçilmez hale gelen araçlardan biri olan akıllı telefonlar aracılığı ile günün her saatinde ve hayatın her alanında (yolda, otobüste, arabada, evde, işte, okulda vb.) aktif olarak kullanılmaktadır (Uzun vd. 2019). Ayrıca, bireylerin kısa bir süreliğine aktif olma düşüncesi ile giriş yaptıkları sosyal medya platformlarında günün büyük bir kısmını geçirdikleri bilinmektedir (Koçak ve Yıldız 2020). Özellikle ergen bireyler zamanlarının önemli bir kısmını diğer insanlarla iletişime geçmek, bilgi paylaşımında bulunmak ve ortak ilgi alanlarını devam ettirmek için sosyal medyada harcamaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre, 12-17 yaşlarındaki bireylerin ortalama %85'den çoğunun sosyal medya kullanıcısı olduğu belirlenmiş ve bu gençlerin iletişime geçmek amacıyla klasik yöntemler yerine sosyal medyayı tercih ettikleri görülmüştür (Elmalı 2020).

Bir kimse, obje ya da olayla ilgili tutarlı ve sürekli olan inanç ve sezgiler tutum olarak adlandırılır. Bu inanç ve sezgiler, bireyin o kimse, obje veya olaya karşı davranışlarını şekillendirmektedir. Başka bir ifadeyle tutum, bireyin bir durum, vaka ya da olguya karşı oluşturacağı muhtemel tepkidir (Argın 2013). Bu tepki olumlu, olumsuz ya da nötr olabilmektedir. Bireyin bir konu hakkındaki bildikleri, o konuya karşı koyacağı tavırlarını ve konuya yaklaşımını belirler (Altınay Bor 2018). Bu bağlamda sosyal medya tutumuna bakıldığında; bireylerin sosyal medyaya ilişkin tutumları çeşitli değişkenler yönünden ortaya konulmuştur (Argın 2013; Alican ve Saban 2013; Atalay 2014; Meltem 2020). Otrar ve Argın'nın (2015) sosyal medyaya ilişkin tutumları belirlemek amacıyla geliştirdiği ölçekte sosyal medya tutumları; paylaşım ihtiyacı, sosyal yetkinlik, sosyal izolasyon ve öğretmenlerle ilişki olarak gruplandırılmıştır. Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre, ortaokul öğrencilerinin

lisedeki öğrencilere kıyasla sosyal medyaya ilişkin tutumlarının daha yüksek ve olumlu olduğu, ayrıca sınıf düzeylerinin artmasıyla sosyal medyaya ilişkin tutumlarının azaldığı (Argın 2013), sosyal medyayı destek amacıyla kullanan bireylerin, kullanmayan bireylere oranla sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyaçları tutumlarının olumlu yönde bulunduğu (Atalay 2014), ergenlerin sosyal medyaya yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür (Alican ve Saban 2018).

Sosyal medya kullanıcılarının ilgi ve isteklerine göre bir gruba dahil olabilmeleri, paylaşım yaptıklarında beğeniler ve yorumların olması, düşüncelerini serbest bir biçimde ifade edebilmeleri gibi özelliklerinin bulunması ergen bireylerin dikkatini çektiği düşünülmektedir. Ayrıca ergen bireyler, sosyal medyada takip ettikleri bireyleri kendilerine rol model olarak görebilmektedirler (Özay ve Erol 2020). Kendilerini sosyal hayattan koparan ergen bireyler, gerçek hayatta yaşanan olaylardan uzaklaşarak sanal dünyanın bir parçası olmaktadır ve bu durumda fiziksel yaşama yönelik sosyalleşmekten yoksun kalabilmektedirler. Bu tür sosyalleşme sorunlarının yanında sosyal medyanın, ergenlerin akran ilişkileri üzerinde de olumsuz etkileri görülmektedir. Sosyal medyanın, aile içi iletişimini, akranlar arası iletişimini ve ebeveyn-çocuk iletişimini olumsuz yönde etkileyerek zarar verdiği düşünülmektedir (Elitaş 2020).

Bazı bireyler sosyal medyada kendi kimliklerini gizleyerek, aslında olmak istedikleri kimliklere bürünüp anonim hesaplar oluşturmakta ve bu hesapların içeriğine uygun paylaşımlar üretmektedir. Bu bireylerin gelecekte kimlik karmaşası yaşama ihtimali vardır. Ayrıca bazı bireyler de sosyal medyayı benlik inşa etme aracı olarak kullanmakta, kendilerini olmak istedikleri yönde göstermektedirler (Sezer 2019). Sosyal medya kullanımı ergen bireylerin arkadaşlık ilişkilerini yönlendirebileceği ifade edilebilir. Bu bağlamda sanal ortamdaki gelişmeleri kaçırmak ergenin arkadaşları ile arasındaki statüsünü ve değerini kaybetme algısı oluşturabilir. Dolayısıyla bu durum, ergenin özellikle sosyal ağları kullanmadığı zamanlarda kaygılanmasına neden olabileceği düşünülmektedir (Kartol ve Peker 2020).

Gençlerin sosyal medyada uzun süre bulunmaları onların fiziksel, sosyal, bilişsel ve psikolojik gelişimlerini olumsuz yönde etkilerken öte yandan güvenliklerini de

tehlikeye düşürebilmektedir. Sosyal medyada geçirilen zamanın kontrol altında alınamaması durumunda, ergen bireyin ailesi ve çevresiyle sorunlar yaşaması, sosyal medyadan uzak kaldığında huzursuzluk duyması sosyal medya bağımlılığının davranışsal belirtileri olarak sayılabilir (Sezer 2019). Tüm bunların yanında sosyal medyanın ergen bireyler üzerinde olumlu etkileri de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları, daha kolay iletişim kurabilmeleri, bilişim teknolojilerini dersleri destekleyici olarak kullanabilmeleri, daha çok eğitim materyallerine erişebilmeleri olarak söylenebilir (Yıldırım 2014).

İnce ve Yılmaz'ın (2020) yaptıkları araştırmaya göre; ergen bireyler sosyal medyayı aktif olarak kullanmakta, katılımcıların yaklaşık %90'nı günlük düzenli olarak sosyal medyada zaman harcamaktadır. Ayrıca, ergen bireyler kendilerini bazı yönlerden yalnız hissettikleri, sosyal çevreleriyle olan ilişkilerinin istedikleri düzeyde olmadığı sonucu bulunmuştur. Kır Elitaş'ın (2020) çalışmasının sonuçlarına göre sosyal medya kullanan ergen bireylerin aile içi iletişim süreçlerine katılma oranlarında azalma nedenleri içinde sosyal medya % 22'lik bir etkiye sahiptir.

Özay ve Erol'un (2020) araştırmaları sonucunda, sosyal medyanın ergenlik dönemindeki bireylerin narsistik özelliklerini etkilediği bulunmuştur. Ergen bireylerin sosyal medya aracılığı ile bir gruba ait olma isteğini giderdiği, sosyal medyada sahip olduğu takipçi sayısı ile sosyal çevresinin büyüklüğünü ölçtüğü, ayrıca günlük sosyal kullanımı fazla olan ve sosyal medyayı uzun yıllardır kullanan ergenlerde narsistik özellikler bulunduğu görülmüştür. Sosyal medya araçlarından biri olan Instagram'da yapılan bir çalışmanın sonucuna göre; kadınların paylaşımlarında genellikle kendi yaşam tarzlarını yansıtan içerikler olduğu, herhangi bir benlik farklılaşması yaşamadığı ve başka bir kullanıcıyı örnek almadığı görülürken, erkeklerin paylaşımlarında kendi yaşam tarzını yansıtmaya oranı yaş artıkça düşmektedir (Bilbil ve Atalay 2020). Akyürek'in (2020) araştırması sonucunda, öğrencilerin sosyal medya tutumlarının, gerçek yaşamdaki sosyal çevrede değişim yaşanma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Başka bir çalışmada ergenlerin gelişmeleri kaçırma korkularının sosyal medya tutumları ile ilişkisini araştırılmış ve iki kavram birbirleriyle ilişkili çıkmıştır. En çok etkilenen sosyal medya tutum boyutu öğretim görevlileriyle iletişim boyutu olarak bulunmuştur. Paylaşım ihtiyacı ve sosyal

yetkinlik boyutları ikinci ve üçüncü en yüksek etki bulgularan boyutlar olarak tespit edilmiştir (Erdoğan ve Şanlı 2019).

İnternet kullanıcıları ile gerçekleştirilmiş olan bir araştırmada sosyal ağları her gün 1,5 milyar kişinin ziyaret ettiği sonucuna ulaşılmıştır (İşlek 2012). Diğer bir çalışmada ise sosyal medya kullanıcısının sosyal ağlarda oluşturduğu profilinde her zaman kendini olduğu gibi sunmadığı, kendinde beğendiği özellikleri ön plana çıkarırken beğenmediği özelliklerini de gizleme eğiliminde olduğu ve bu nedenle sosyal ağlarda neyin gerçek neyin sahte olduğunun bilinemeyeceği sonucuna varılmıştır (Özdemir 2015).

Ergenlerde sorunlu sosyal medya kullanımıyla ilgili yapılan bir çalışma sonucuna göre; ergen bireyler için sosyal normların problemlili sosyal medya kullanımıyla doğrudan ilişkili olduğu ve akranların sosyal medya kullanımının, sosyal medya kullanım sıklığı ile ilişkili olduğu görülmüştür. Bu durum da problemlili sosyal medya kullanımıyla ilişkilendirilmiştir. Duygu düzenlemedeki zorluklar, kullanım sıklığı ve e-hareketlerin kullanımını kolaylaştırarak, sorunlu sosyal medya kullanımıyla doğrudan ve dolaylı olarak bağlantılı olduğu görülmüştür (Marino et al 2020).

2.7. Konunun Hemşirelik Açısından Önemi

Benlikle ilgili olumsuz algılamaların ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediği literatürde belirtilmektedir (Adana vd. 2012; Myers 2019; Kaya ve Öz 2020; Sevim vd. 2020). Bu açıdan bakıldığında, benlikle ilgili ruhsal sorunlar oluşmadan, erken aşamada yapılacak müdahalelerle engellenebileceği düşünülmektedir. Uluslararası Hemşireler Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü hemşirelerin sağlığın korunmasındaki yerinin önemini vurgulamaktadır. Ruh sağlığı da sağlığın bir parçasıdır ve hemşirelerin bu alanda koruyucu ve geliştirici olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yapılacak çalışmalarla birlikte, olumlu benlik algısına sahip olan bireyler hayatlarına daha üretken ve mutlu devam edebilecek ve toplum içindeki rol ve sorumluluklarını yerine getirebileceklerdir. Sağlıklı bireyler ise sağlıklı bir toplumun temelini oluşturacaktır. Bu nedenle psikiyatri hemşirelerine önemli görevler düşmektedir (Hiçdurmaz ve Öz 2011).

Psikiyatri ve toplum ruh sağlığı hemşirelerinin, koruyucu ruh sağlığı uygulamaları kapsamında gelişimsel bir kriz dđneminde olan ergen bireyler ve ebeveynleri için danışmanlık uygulamalarını planlaması, yaşadıkları zorlu sđreci kolaylaştırarak ergen bireylerin bu sđreci sağlıklı bir şekilde aşmalarında ve sağlıklı yetişkinler olmalarında önemli olacaktır (Townsend 2014; Kaya ve z 2020). Ayrıca okul sağlığı hemşireleri de ergen bireyleri rutin sağlık kontrolünden geçirmeli ve aile eğitimlerinde ergen bireylerin benlik kavramını olumlu ve olumsuz etkileyen konularda aileleri bilinçlendirmelidir. Hemşirelerin ergen bireylere yönelik kendini geliştirme ve beceri gelişimi konusunda çalışmalar yapması, benlik algısı yüksek olan öğrencilerin sayısını arttıracak ve bu sayede gelecekte özgüveni yüksek yetişkin bireyler oluşturulmasına katkı sağlayacaktır (Adana vd. 2012).

Ergenlerin benlik algısı ve sosyal medya tutumlarının belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışma sonuçlarının psikiyatri, toplum ruh sağlığı ve okul sağlığı hemşirelerine koruyucu ve geliştirici sağlık uygulamalarının planlanmasında rehberlik edeceği düşünülmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Tanımlayıcı özellikteki bu araştırma ergenlik dönemindeki bireylerin benlik algıları ve sosyal medya tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Tarih

Araştırma Kastamonu il merkezinde bulunan Abdurrahmanpaşa Anadolu Lisesi'nde 2019/2020 eğitim öğretim yılı içinde yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın, lise türleri açısından en fazla olan, sosyolojik çeşitlilik bakımından karma grupları içermesi nedeniyle anadolu liselerinde yapılmasının uygun olduğu düşünülmüştür. Kastamonu ili merkezinde 10 adet anadolu lisesi bulunmaktadır ve bu liselerde toplam 3960 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma, belirtilen liselerden basit rastgele seçilen ve 9-10-11-12. sınıflarda 500 öğrencinin öğrenim gördüğü Abdurrahmanpaşa Anadolu Lisesi'nde yürütülmüştür.

Çalışma kapsamına alınan lisede öğrenim gören öğrencilerden evreni bilinen araştırmalarda örneklem hesaplama formülü doğrultusunda %95 güven aralığında ve %5 hata payı ile araştırmanın örnekleme en az 217 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan, sosyal medya kullanan ve velisi izin veren 250 öğrenciden veri toplandı. Bunların içinden 28 kişinin anket formlarını eksik/hatalı doldurmaları nedeniyle çalışma kapsamına alınmadı ve 222 kişi ile çalışma gerçekleştirildi.

3.3.1. Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri

- Çalışmaya katılmaya gönüllü olma
- Lisenin öğrencisi olması
- Veli izninin olması
- İletişim engelinin olmaması
- Sosyal medya kullanıcısı olması

3.3.2. Çalışmaya Dahil Edilmeme Kriterleri

- Veli izninin olmaması
- İletişim engelinin bulunması
- Sosyal medya kullanıcısı olmaması
- Araştırma sorularını eksik doldurması

3.4. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımlı değişkenler benlik algısı ve sosyal medya tutumudur. Bağımsız değişkenler ise, yaş, cinsiyet, anne baba eğitim durumu, ne zamandır sosyal medya kullandığı, günlük sosyal medya kullanım süresi ve sosyal medya kullanımına ilişkin herhangi bir kısıtlaması olup olmamasıdır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; kişisel bilgi formu, sosyal medya tutum ölçeği ve sosyal karşılaştırma ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrencinin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, anne–baba eğitim durumu, sosyal medya kullanıp kullanmadığı, günlük sosyal medya kullanım süresi, ebeveyni ya da kendisi tarafından sosyal medya kullanımına ilişkin herhangi bir sınırlandırma getirip getirmediğini içeren sorulardan oluşmaktadır.

3.5.2. Sosyal Medya Tutum Ölçeği

Otrar ve Arğın'nın (2015) geliştirdiği, öncelikli amacının öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını belirlemek olan Sosyal Medya Tutum Ölçeği 23 maddeden oluşmaktadır. Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1) olmak üzere 5'li Likert ölçeği şeklinde dizayn edilmiştir. Dört tane alt boyutu bulunmaktadır. Birinci alt boyut 'Paylaşım İhtiyacı' 8 maddeden oluşmaktadır. İkinci alt boyut 'Sosyal Yetkinlik' 6 maddeden oluşmaktadır. Diğer alt boyut 'Sosyal İzolasyon' 6 maddeden oluşmakta ve son alt boyut 'Öğretmenlerle İlişki' 3 maddeden oluşmaktadır. Sosyal İzolasyon alt boyutundaki maddelerin ters kodlanarak hesaplanması gerekmektedir. Sosyal Medya Tutum Ölçeği'nden en düşük 23 puan alınırken, en yüksek alınabilecek puan 115'tir. Tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı Cronbach $\alpha=0.852$ olarak hesaplanmıştır. Alt boyutların Cronbach Alpha değerleri $\alpha_{max}=0.81$ ile $\alpha_{min}=0.79$ arasında değişmektedir. Değerlendirmesi yapılırken, ölçek toplamında ve tüm faktörlerde puan artması ilgili özelliğin arttığını göstermektedir. Çalışmamızda tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı Cronbach's $\alpha=0.749$ olarak bulundu.

3.5.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği

Gilbert, Allan ve Trent (1991) tarafından geliştirilmiş, Türkçe uyarlaması Şahin, Durak ve Şahin tarafından yapılmış (1993) Sosyal Karşılaştırma Ölçeği bireyin, başkaları ile kıyaslandığında kendini çeşitli boyutlarda nasıl gördüğüne ilişkin algılarını ölçmektedir. İki kutuplu 18 özellikten oluşmaktadır. İşaretleme 1-6 arası likert tarzında yapılmaktadır. Yüksek puanlar olumlu benlik şemasına, düşük puanlar olumsuz benlik şemasına işaret eder. Güvenirlik açısından incelendiğinde ölçeğin Cronbach değeri $\alpha=0.87$ olarak hesaplanmıştır. Bizim çalışmamızda tüm ölçeğin güvenilirlik katsayısı Cronbach's $\alpha=0.871$ olarak bulundu.

3.6. Verilerin Toplanması

Veriler toplanmadan önce araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenci velilerinden izin istenmiş olup, velisi izin veren öğrencilerle 2019 yılı Kasım ve Aralık

ayları içerisinde yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak veriler öğrencilerin sınıflarında toplanmıştır.

3.7. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için etik kurul onayı, Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 06.11.2019 Sayı:2019/17 Karar No:7 EK.1.). Araştırma kapsamında Kastamonu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Kurum İzni alınmıştır (EK.2.). Veri toplamaya başlamadan önce öğrenci velilerinden izin alınmıştır (EK.4.). Araştırmada kullanılan Sosyal Medya Tutum Ölçeği için Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapan kişilerden mail aracılığı ile kullanım izni alınmıştır (EK.5.).

3.8. Verilerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler

Araştırma sonucunda 222 öğrenciden elde edilen verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında IBM SPSS Statistics 23 programı ile gerçekleştirildi. Sayısal değişkenler için merkezi eğilim ölçüleri (ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum), kategorik değişkenler için frekans dağılımları (sayı, yüzde) verildi. Çalışma verileri değerlendirilirken sayısal değişkenler için normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testine göre değerlendirildi. Ölçeklerin güvenilirlik değerlendirilmesi için Cronbach's alfa katsayılarından yararlanıldı. İki grup arasında fark olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile, ikiden fazla grup arasında fark olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) ile değerlendirildi. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını anlamak için Tukey HSD testi uygulandı. İki sayısal değişken arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde pearson korelasyon katsayısından yararlanıldı.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma ölçeklerin ölçtüğü nitelik ile sınırlıdır.

4. BULGULAR

Bu bölümde ergen bireylerin benlik algıları ve sosyal medya tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1. Ergen Bireylerin Sosyo-demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Sosyo-demografik verilerin dağılımı.

Değişkenler		N	%
Yaş	Ort±SS = 15,26±1,1	222	
Cinsiyet	Kadın	137	61,7
	Erkek	85	38,3
Sınıf	9. sınıf	67	30,2
	10.sınıf	87	39,2
	11. sınıf	36	16,2
	12. sınıf	32	14,4
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	110	49,5
	Lise	62	27,9
	Üniversite	50	22,5
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	54	24,3
	Lise	87	39,2
	Üniversite	81	36,5
Toplam		222	100

Ort: ortalama, SS: standart sapma

Araştırmaya katılan ergen bireylerin yaş ortalamasının 15,26±1,1 ve % 61,7'sinin kız olduğu belirlendi. Sınıf düzeylerine bakıldığında; %30,2'sinin 9.sınıf, %39,2'sinin 10.sınıf, %16,2'sinin 11.sınıf ve %14,4'ünün ise 12.sınıfta olduğu belirlendi. Öğrencilerin annelerinin %22,5'i üniversite mezunu iken babalarının ise %36,5'inin üniversite mezunu olarak saptandı (Tablo 1).

Tablo 2. Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Bulguların Dağılımı.

Değişkenler		n	%
Kullanım Yılı	Ort±SS=4,18±2,12	222	
Günlük Kullanım Süresi	0-1 saat	75	33,8
	1-3 saat	127	57,2
	3-6 saat	18	8,1
	Daha fazla	2	0,9
Kısıtlama	Yok	170	76,6
	Ebeveyn	19	8,6
	Kendisi	3	14,9
Toplam		222	100

Ort: ortalama, SS: standart sapma

Tablo 2’de öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin bulguların dağılımı verildi. Araştırmaya katılan ergen bireylerin sosyal medya kullanım yılı ortalaması 4,18±2,12 olup günlük sosyal medya kullanım süresi %57,2 oranında 1-3 saat aralığındadır. Ergen bireylerin %76,6’sı sosyal medya kullanımına ilişkin herhangi bir kısıtlamasının olmadığını %8,6’sı ebeveyni tarafından kısıtlandığını ve %14,9’u ise kendi kendine kısıtlama getirdiğini ifade etti.

4.2. Ergen Bireylerin Benlik Alguları ve Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulgular

Bu başlık altında öğrencilerin SKÖ ile SMTÖ puan ortalamaları ve bağımsız değişkenlere göre farklılıkları gösterildi.

Tablo 3. SKÖ Toplamı ile SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları.

	Ort.	SS	Min.	Maks.
SKÖ Toplam Puan	83,20	12,34	43	108
SMTÖ Toplam Puan	71,41	12,20	42	123
Sosyal Yetkinlik (SY)	13,62	4,70	6	30
Paylaşım İhtiyacı (Pİ)	27,00	7,40	8	78
Öğretmenlerle İlişki (Öİ)	7,95	3,20	3	15
Sosyal İzolasyon (Sİ)	13,18	4,67	10	30

Ort: ortalama, SS: standart sapma

Tablo 3'te SKÖ ve SMTÖ ölçeklerine yönelik puan ortalamaları sunuldu. Ergen bireylerin SKÖ toplam puan ortalaması $83,20 \pm 12,34$ ve SMTÖ toplam puan ortalaması ise $71,41 \pm 12,20$ olarak belirlendi. SMTÖ ölçeğinin alt boyutlarına ait puan ortalamaları Sosyal Yetkinlik için $13,62 \pm 4,70$, Paylaşım İhtiyacı için $27 \pm 7,40$, Öğretmenlerle İlişki için $7,95 \pm 3,20$, Sosyal İzolasyon için $13,18 \pm 4,67$ olarak bulundu.

Tablo 4. Yaş ve Sosyal Medya Kullanım Yılına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının İlişkisi.

		Yaş	Kullanım Yılı
SKÖ-TP	r	-0,095	-0,038
	p	0,158	0,575
SMTÖ-TP	r	-0,087	0,205
	p	0,198	0,002*
Sosyal Yetkinlik	r	-0,056	0,109
	p	0,410	0,107
Paylaşım İhtiyacı	r	0,090	0,262
	p	0,182	0,000*
Öğretmenlerle İlişki	r	-0,037	0,064
	p	0,582	0,344
Sosyal İzolasyon	r	0,289	-0,036
	p	0,000*	0,594

r= Pearson korelasyon katsayısı, * $p < 0,05$

Yaş ve sosyal medya kullanım yılı ile SKÖ, SMTÖ toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, ergen bireylerin sosyal medya kullanım yılı ile SMTÖ arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($r=0,205$, $p=0,002$). SMTÖ alt boyutlarından paylaşım ihtiyacı ile sosyal medya kullanım yılı arasında pozitif yönde ($r=0,262$, $p=0,000$), sosyal izolasyon ile yaş arasında pozitif yönde ($r=0,289$, $p=0,000$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı. SKÖ ile hem yaş hem de sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmadı ($p > 0,05$).

Tablo 5. Cinsiyete Göre SKÖ, SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Cinsiyet	SKÖ-TP	SMTÖ-TP	SY	Pİ	Öİ	Sİ
	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Kadın (n:137)	83,72±12,00	73,17±12,27	13,72 ± 4,86	28,11±7,73	8,67±3,07	13,34±4,79
Erkek (n:85)	82,36±12,89	68,57±11,59	13,45± 4,47	25,22±6,56	6,78±3,07	12,92±4,48
t	0,801	2,771	0,405	2,866	4,436	0,641
p	0,224	0,786	0,807	0,523	0,882	0,522

Ort: ortalama, SS: standart sapma, t: student t test

Tablo 5’te görüldüğü üzere öğrencilerin cinsiyetlerine göre SKÖ ve SMTÖ ölçekleri toplam puanları ve sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişki, sosyal izolasyon alt boyut puan ortalamaları değerlendirildi ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 6. Sınıf durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Sınıf	n	SKÖ-TP	SMTÖ-TP	SY	Pİ	Öİ	Sİ
		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
9 (a)	67	83,97±12,60	70,40±13,22	13,04±5,01	25,25±7,56	7,55±3,24	11,44±4,10
10 (b)	87	84,00±11,62	73,72±11,70	14,51±4,88	27,93±6,60	8,41±3,20	13,16±4,49
11 (c)	36	80,11±12,57	72,08±10,12	13,83±4,72	28,33±5,35	8,91±3,32	15,05±4,86
12 (d)	32	83,20±12,34	66,50±12,26	12,15±2,78	26,68±10,34	6,43±2,32	14,78±4,85
F	0,970	3,041	2,493	2,127	4,645	6,749	
p	0,408	0,030*	0,061	0,098	0,004*	0,000*	
Tukey			a>d		b>d	a<c,d	
					c>d		

F=ANOVA(Analysis Of Variance), * $p<0,05$

Tablo 6’da öğrencilerin sınıf düzeylerine göre SKÖ ve SMTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları sunuldu. Sınıf düzeylerine göre SKÖ toplam puan ortalamaları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($F=0,970$ ve $p=0,408$) SMTÖ toplam puanları açısından anlamlı bir farklılık belirlendi ($F=3,041$ ve $p=0,03$). SMTÖ ölçeğinin öğretmenlerle ilişki alt boyutu ($F=4,645$, $p=0,004$) ve sosyal izolasyon alt boyutu ($F=6,749$ ve $p=0,000$) puan ortalamalarında sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı. Anlamlılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan ileri analizde

anlamlılığın 9. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre SMTÖ toplam puan ortalamasının yüksek olmasından, öğretmenle ilişki alt boyutunda 10., 11., ve 12. sınıf puanlarının farkından ve sosyal izolasyon alt boyutunda ise 9. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamasının 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre düşük olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 7. Anne Eğitim Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Anne Eğitim Düzeyi	n	SKÖ-TP Ort±SS	SMTÖ-TP Ort±SS	SY Ort±SS	Pi Ort±SS	Öi Ort±SS	Si Ort±SS
İlkokul (a)	110	83,40±11,07	71,25±13,07	13,31±5,00	26,89± 8,53	8,00±3,29	12,96±4,86
Lise (b)	62	80,41± 14,81	73,56±10,68	14,82±4,27	27,70±6,28	7,95±2,93	12,98±3,77
Üniversite (c)	50	86,22± 11,02	69,10±11,71	12,80±4,31	26,40±6,04	7,82±3,37	13,92±5,21
	F	3,146	1,887	3,065	0,455	0,059	0,799
	P	0,045*	0,154	0,049*	0,635	0,942	0,451
	Tukey	c>b		p>0,05			

F=ANOVA(Analysis Of Variance), *p<0,05

Tablo 7’de öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre SKÖ ve SMTÖ toplam puanları ve sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişki, sosyal izolasyon alt boyut puan ortalamaları değerlendirildi. Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre SKÖ toplam puan ortalaması açısından gruplar arasında (F=3,146, p=0,045) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı.Yapılan ileri analiz sonucunda anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin SKÖ toplam puanı, anneleri lise mezunu olanlara göre daha yüksek bulundu. Anne eğitim durumuna göre SMTÖ toplam puan ortalamalarında gruplar arası anlamlı bir farklılık görülmezken (F=1,887, p=0,154) sosyal yetkinlik alt boyutu puan ortalamalarında (F=3,065, p=0,049) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulundu. Yapılan ileri analiz sonucunda anlamlılığın gruplar arasında farklılaşmadığı görüldü.

Tablo 8. Baba Eğitim Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Baba Eğitim Düzeyi	n	SKÖ-TP Ort±SS	SMTÖ-TP Ort±SS	SY Ort±SS	Pi Ort±SS	Öi Ort±SS	Si Ort±SS
İlkokul	54	80,92±9,54	72,68±14,11	14,12±5,83	27,72±9,79	8,12±3,27	13,29±4,78
Lise	87	84,18±12,55	72,63±11,65	13,71±4,22	27,70±6,43	8,10±3,06	12,89±4,49
Üniversite	81	83,67±13,63	69,25±11,21	13,18±4,36	25,79±6,48	7,66±3,31	13,41±4,81
	F	1,257	2,008	0,677	1,728	0,500	0,282
	p	0,287	0,137	0,509	0,180	0,607	0,755

F=ANOVA(Analysis Of Variance), p<0,05

Öğrencilerin babalarının eğitim durumları incelendiğinde, SKÖ toplam puanı (F=1,257, p=0,287), SMTÖ toplam puanı (F=2,008, p=0,137), sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişki, sosyal izolasyon alt boyut puan ortalamaları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı (Tablo 8).

Tablo 9. Günlük Sosyal Medya Kullanımlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Günlük Kullanım	n	SKÖ-TP Ort±SS	SMTÖ-TP Ort±SS	SY Ort±SS	Pi Ort±SS	Öi Ort±SS	Si Ort±SS
0-1 saat (a)	75	84,40±12,16	67,94±13,43	12,14±4,37	24,48±9,26	7,41±3,28	12,08±5,12
1-3 saat (b)	127	82,93±12,73	72,80±11,13	14,14±4,64	28,00±5,89	8,33±3,09	13,71±3,32
3-6 saat (c)	18	80,66±10,39	76,11±11,28	15,88±4,83	30,22±6,06	7,66±3,36	13,66±4,48
Daha fazla(d)	2	78,50±12,02	71,00±14,14	15,00±8,48	30,00±5,65	6,50±4,94	16,50±4,94
	F	0,602	3,579	4,657	5,156	1,494	2,391
	p	0,614	0,015*	0,004*	0,002*	0,217	0,070
	Tukey		a<b,c	a<b,c	a<b,c		

F=ANOVA(Analysis Of Variance), *p<0,05

Tablo 9’da günlük sosyal medya kullanımlarına göre SKÖ ve SMTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları değerlendirildi. Günlük sosyal medya kullanımı ile SMTÖ toplam puanı arasında (F=3,579, p=0,015) anlamlı bir farklılık saptandı. Ayrıca alt boyutlardan sosyal yetkinlik (F=4,657, p=0,004) ve paylaşım ihtiyacı (F=5,156, p=0,002) puan ortalamalarında günlük sosyal medya kullanımı açısından anlamlı farklılık bulundu. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için yapılan ileri analiz sonucunda, günlük 0-1 saat arasında sosyal medyayı kullanan öğrencilerin SMTÖ toplam, sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı alt boyut puan ortalamalarının

sosyal medyayı günlük 1-3 saat ve 3-6 saat kullananlara göre daha düşük olduğu belirlendi.

Tablo 10. Kısıtlama Durumlarına Göre SKÖ ve SMTÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.

Kısıtlama	n	SKÖ-TP Ort±SS	SMTÖ-TP Ort±SS	SY Ort±SS	Pİ Ort±SS	Öİ Ort±SS	Sİ Ort±SS
Yok	170	83,56±12,03	70,87±12,23	13,67±4,66	26,60±7,71	7,85±3,10	
13,28±4,64							
Ebeveyn	19	85,10±10,75	74,68±11,14	14,73±5,14	28,94±6,19	8,63±3,87	
13,94±4,75							
Kendisi	33	80,27±14,51	72,48±12,64	12,72±4,62	27,96±6,42	8,03±3,33	
12,24±4,75							
	F	1,231	0,848	1,140	1,175	0,507	0,962
	p	0,294	0,430	0,322	0,311	0,603	0,384

F=ANOVA(Analysis Of Variance), p<0,05

Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin kısıtlanma durumları incelendiğinde, SKÖ toplam (F=1,231, p=0,294), SMTÖ toplam (F=0,848, p=0,430), sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişki, sosyal izolasyon alt boyut puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmadı (Tablo 10).

4.3. Ergen Bireylerin Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Bu bölümde ergen bireylerin SKÖ ve SMTÖ ölçekleri puan ortalamaları ve arasındaki ilişkiye yer verilmiştir.

Tablo 11. SKÖ ile SMTÖ ve Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.

		SKÖ-TP	SMTÖ-TP	SY	Pİ	Öİ	Sİ
SKÖ Toplam Puan (SKÖ-TP)	r	1	-0,026	-0,157*	-0,048	-0,041	-0,197**
	p		0,701	0,019	0,481	0,543	0,003
SMTÖ Toplam Puan(SMTÖ-TP)	r		1	0,687**	0,847**	0,580**	-0,169*
	p			0,000	0,000	0,000	0,012
Sosyal Yetkinlik (SY)	r			1	0,506**	0,348**	0,258**
	p				0,000	0,000	0,000
Paylaşım İhtiyacı (Pİ)	r				1	0,364**	0,141*
	p					0,000	0,036
Öğretmenle İlişki (Öİ)	r					1	0,108
	p						0,109
Sosyal İzolasyon (Sİ)	r						1
	p						

r=korelasyon katsayısı, *p<0,05, **p<0,01

Öğrencilerin SKÖ toplam puanı ile SMTÖ alt boyutlarından sosyal yeterlilik ($r=-0,157$, $p=0,019$) ve sosyal izolasyon alt boyutu ($r=-0,197$, $p=0,003$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı.

SMTÖ toplam puanı ile sosyal yetkinlik ($r=0,687$, $p=0,000$), paylaşım ihtiyacı ($r=0,847$, $p=0,000$), öğretmenlerle ilişki ($r=0,580$, $p=0,000$) alt boyutları arasında pozitif yönde, sosyal izolasyon ($r=-0,169$, $p=0,012$) alt boyutu ile negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu.

Sosyal yetkinlik alt boyutu ile paylaşım ihtiyacı ($r=0,506$, $p=0,000$), öğretmenlerle ilişki ($r=0,348$, $p=0,000$) alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülürken, sosyal izolasyon ($r=0,258$, $p=0,000$) alt boyutu ile arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edildi.

Paylaşım ihtiyacı alt boyutu ile öğretmenlerle ilişki alt boyutu ($r=0,364$, $p=0,000$) ve sosyal izolasyon ($r=0,141$, $p=0,036$) alt boyutu arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlandı.

SKÖ toplam puanı ile SMTÖ toplam puanı arasında ($r=-0,026$, $p=0,701$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı ($p>0,05$, Tablo 11).

5. TARTIŞMA

Ergenlerde benlik algısı ve sosyal medya tutumu arasında ilişki olabileceği düşünülerek planlanan bu çalışmada elde edilen bulgular literatür ışığında aşağıdaki başlıklar altında tartışılmıştır.

- Ergenlerin benlik algılarına yönelik bulguların tartışılması
- Ergenlerin sosyal medya tutumlarına yönelik bulguların tartışılması
- Ergenlerin sosyal medya kullanımlarına göre benlik algıları ve sosyal medya tutumlarına yönelik bulguların tartışılması
- Ergenlerin benlik algıları ile sosyal medya tutumları arasındaki ilişkilere yönelik bulguların tartışılması

5.1. Ergenlerin Benlik Algılarına Yönelik Bulguların Tartışılması

Bireyin benliğindeki gelişme devam ederken diğer taraftan kendini keşfettiği ergenlik döneminde; birey, kendi benliğini hangi yöne yönlendirir ise, algıları da o yönde olmaktadır (Dutar vd. 2019; Sevim vd. 2020). Bu bağlamda bireyin kendisi ile ilgili beklentileri, deneyimleri ve iletişimde bulunduğu kişilerin tutum ve davranışlarının da etkisiyle kazandığı benlik algısı, eğer birey olumlu bir tutum içinde ise yükselmekte; olumsuz bir tutum içindeyse düşmektedir (Otrar vd. 2018; Aksoy ve Bursa 2020). Ayrıca bireyin benlik algısı ruh ve beden sağlığını, diğerleriyle olan ilişkilerini ve akademik başarılarını etkileyebilmektedir (Adana vd. 2012).

Çalışmamızda ergen bireylerin SKÖ ortalama puanı 83,20 bulundu (Tablo3). Bu sonuç değerlendirildiğinde, ergen bireylerin benlik algılarının ortalamanın üstünde olduğu ve olumlu benlik algısına sahip oldukları söylenebilir. Adana vd.'nin (2012) lise öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada; benlik algılama biçimleri ve ilişkili faktörler incelenmiş olup çalışmamıza benzer şekilde öğrencilerin çoğunluğunun benlik kavramlarını ortalamanın üzerinde algıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Deniz'in (2012)

çalışmasında orta öğretim öğrencilerinin benlik algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması $15,26 \pm 1,1$ (Tablo 1) olup, öğrencilerin benlik algıları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı (Tablo 4). Literatüre bakıldığında, benzer şekilde, yaş ile benlik algısı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığına dair çalışmalar mevcuttur (Yiğit 2010; Çiftçi 2018).

Çalışmamızda cinsiyet ile benlik algısı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 5). Literatürde, benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Erözkan 2004; Altuntaş 2020). Çalışma grubumuzdaki ergen bireylerin gelişimsel olarak hemen hemen aynı dönemde olmaları, yaşadıkları çevrenin benzer olması gibi nedenlerden dolayı cinsiyetlerine göre benlik algılarına ilişkin farklı değerlendirmelerde bulunmadıkları varsayılabilir. Aksoy ve Bursa'nın (2020) araştırmasında ise cinsiyet değişkeni ile benlik algısı arasında, kadın öğrencilerin benlik algısı düzeyinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bireyin içinde yetiştiği kültüre göre toplumsal cinsiyet rollerinin benlik algıları üzerinde etkileri olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin anne eğitim düzeyi ile benlik algısı açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı. Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin benlik algıları anneleri lise mezunu olanlara göre daha yüksek bulundu (Tablo 7). Benlik algısının annenin eğitim durumuna göre değiştiği görülmektedir. Anne eğitiminin, ergen bireyler için olumlu bir benlik şeması oluşmasında önem taşıdığı düşünülmektedir. Çiftçi (2018) araştırmasında, ergen bireylerin okur-yazar annelerinin benlik saygısı puanının, diğer eğitim seviyelerinden daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Öte yandan, Karadayı (2018) tezinde anne eğitim düzeyi ile benlik algısı arasında orta düzeyde, olumsuz ve anlamlı bir ilişki olduğunu ve katılımcıların anne eğitim düzeylerinin arttıkça olumlu benlik algısı düzeyinin azaldığını tespit etmiştir. Yiğit'in (2010) yaptığı çalışmaya göre anne/baba eğitim düzeyinin ergenlerin benlik saygısı üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri incelendiğinde, benlik algılarının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görüldü (Tablo 7). Demirel ve Doğan'ın (2020) çalışmalarına göre, öğrencilerin anne/babalarının eğitim seviyesi yükseldikçe benlik saygılarının arttığı görülmüştür.

Sınıf düzeylerine bakıldığında, benlik algısına ilişkin anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 6). Çalışmamızın aksine, Erözkan'ın (2004) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada benlik algısı, sınıf düzeylerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. 11.Sınıftaki öğrencilerin ortalamalarının 10. Sınıftaki öğrencilerin ortalamalarından ve 9. Sınıftaki öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.2. Ergenlerin Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması

Ergenlerde sosyal medya kullanımı gün geçtikçe artmakta ve bu durum ergenlerin kişilik gelişimini etkiler niteliktedir. Çalışmada lisede öğrenim gören ergenlerde günlük sosyal medya kullanımının %57,2 oranında 1-3 saat olduğu, sosyal medya kullanım yılı ortalamasının da $4,18 \pm 2,12$ olduğu ve SMTÖ'den ergenlerin ortalama 71,41 puan aldıkları belirlenmiştir (Tablo 2 ve 3). Bu sonuçlar, ergenlerin sosyal medya kullanımının yüksek düzeyde olduğunu ve ergenlerin sosyal medya kullanımına olumlu tutum sergilediklerini göstermesi bakımından önemlidir.

Ergen bireylerin yaş değişkenine göre sosyal medya tutumlarına bakıldığında, sosyal izolasyon alt boyutu ile pozitif yönde bir ilişki saptandı. Buna göre yaş arttıkça sosyal izolasyon arttığı varsayılmaktadır. Altınay Bor (2018) araştırmasında, sosyal yetkinlik alt boyutunda 15 ve 17 yaşındaki öğrencilerin 18 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek sosyal yetkinliğe sahip olduğu sonucuna ulaşmış ve yaşın artmasıyla birlikte bireyde sosyal yetkinlik açısından bir gerileme olduğunu ortaya koymuştur.

Bireylerin sosyal karşılaştırmalar yapma eğilimi, Facebook'un gerçeklikten farklı bir benlik imajını taklit etmek için kullanımıyla ilişkilidir. Çünkü bu bireyler başkalarının ne hissettiğine ve ne düşündüğüne büyük ilgi gösterir. Facebook'ta sosyal

karşılaştırmaya yönelik eğilim, benlik saygısının etkilerine aracılık ederek, özellikle kadınlar için önemli görünmektedir (Bergagna and Tartaglia 2018).

Cinsiyete göre sosyal medya tutumları incelendiğinde, sosyal medya tutumu puanı kadınların erkeklerden daha yüksek olmasına rağmen, anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 5). Otrar ve Arğın (2015)'nin çalışmalarında, erkeklerin sosyal medya tutumlarının daha yüksek olduğunu tespit edilmiş, ancak sosyal medyaya ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine bağlı olarak değişmediği görülmüştür. Öte yandan, erkeklerin sosyal medya kullanımıyla ilgili tutumları kadınlarla kıyaslandığında daha olumlu bir tutum gösterdiği sonucunu bulan çalışmalar da vardır (Alican ve Saban 2013). Bu farklılığın nedeni örneklem sayısından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca sonucun kadınların lehi yönünde olması; kadınların erkeklerden daha önce ergenlik dönemine girmesi ve erkek öğrencilere göre sosyal farkındalıklarının, sosyal paylaşımlarının daha fazla olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir (Meltem 2020).

Anne eğitim düzeyine göre sosyal medya tutumları gruplar arası anlamlı bir farklılık görülmezken; sosyal yetkinlik alt boyutu puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulundu. Yapılan ileri analiz sonucunda anlamlılığın gruplar arasında farklılaşmadığı görüldü (Tablo 7). Anne eğitim düzeyine göre, ergen bireylerin sosyal yetkinliklerinin değiştiği söylenebilir. Arğın (2013) çalışmamıza benzer şekilde sosyal medya tutumları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık saptamamıştır. Fakat öğrencilerin sosyal yetkinlik, sosyal izolasyon ve öğretmenlerle ilişki alt boyutlarından aldıkları puanların annelerinin eğitim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını tespit etmiştir. Bu farklıların ise ilkökul eğitim alan grupla lise, ön lisans, lisans ve üstü eğitim alan grup arasında, ilkökul eğitimi alan grup lehine ve ilköğretim eğitim alan grupla ön lisans, lisans ve üstü eğitim alan gruplar arasında ilköğretim eğitimi alan grup lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çap (2017) ise tezinde, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu ile sosyal medyaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı olarak değişmediği tespit edildi (Tablo 7). Çalışmamızla

benzer şekilde, Argın (2013) baba eğitim düzeyine göre sosyal medya tutumlarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile sosyal medya tutumları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu farklılığın, sosyal medya tutumunun öğretmenlerle ilişki alt boyutu ve sosyal izolasyon alt boyutlarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Buna göre 9. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre sosyal medya tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, öğretmenlerle ilişki alt boyutunda 10., 11., ve 12. sınıflarda sosyal medya tutumları farklılaşmaktadır ve sosyal izolasyon alt boyutunda ise 9. Sınıf öğrencilerinin puanı 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha düşük olduğu bulunmuştur (Tablo 6). Bir geçiş dönemi olan 9. Sınıfta, öğrencilerin sosyal olarak yeni bir ortam edinmek amacıyla sosyal medyayı kullandıkları ve sosyal medyaya yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle daha az sosyal izolasyon yaşadıkları söylenebilir. Akyürek'in (2020) araştırmasında, öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumları, sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmediği ancak alt boyutlar incelendiğinde, sosyal yetkinlik ve sosyal izolasyon puanlarının, sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. 12. sınıf öğrencilerinin sosyal yetkinliklerinin orta düzeyde, 10. sınıf öğrencilerinin düşük düzeyde olan sosyal yetkinliklerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak, 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin sosyal izolasyon puanlarının, 12. sınıf öğrencilerinin sosyal izolasyon puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Argın'nın (2013) çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış; sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin sosyal medya tutumlarının azaldığı görülmüştür.

5.3. Ergenlerin Sosyal Medya Kullanımlarına Göre Benlik Algıları ve Sosyal Medya Tutumlarına Yönelik Bulguların Tartışılması

Ergenlik döneminde sosyal medya kullanımı, benlik algısı düzeyini ve sosyal medyaya ilişkin tutumları etkileyebilmektedir. Yapılan çalışmalarda ergen bireylerde benlik algısı ile sosyal medyanın aşırı kullanımı arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur (Malo-Cerrato et al. 2018). Buna göre, düşük benlik algısı sosyal medya kullanımını artırmakta denilebilir. Artan'nın (2017) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada, sosyal medya kullanım süresi fazla olan bireylerin olumlu benlik

şemasına sahip olduklarını sonucuna ulaşmıştır. Özellikle sosyal medyadan kendileri ile alakalı olumlu geri dönüt alan bireylerin, sosyal medyayı daha sık kullandıkları görülebilmektedir.

Çalışmamıza katılan öğrencilerin ortalama $4,18 \pm 2,12$ yıldır sosyal medyayı kullandıkları tespit edildi (Tablo 2). Benlik algıları ile sosyal medyayı kullanım yılı incelendiğinde anlamlı bir ilişki olmadığı görüldü (Tablo 4)

Ergen bireylerin sosyal medya kullanım yılı ile sosyal medya tutumları ve paylaşım ihtiyacı alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir (Tablo 4). Bu bağlamda sosyal medyada geçirilen zaman arttıkça sosyal medya tutumlarının ve paylaşım ihtiyacının arttığı söylenebilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında, öğrencilerin sosyal medya tutumları ile sosyal medya kullanım sıklığı arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Otrar ve Argın (2014) tarafından yapılan araştırmaya göre, sosyal medyayı 3-4 yıl ve daha uzun süredir kullanan öğrencilerin sosyal medya tutumlarının, 1 yıldan az süredir kullanan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aksak (2017) tarafından yapılan araştırma sonucunda, 1-2 yıl kullananlar ile 5 yıl ve üstü kullananlar arasında 5 yıl ve üstü kullananların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çalışmamızdan elde edilen sonuca benzer şekilde, Alican ve Saban (2013) öğrencilerin sosyal medya kullanım süresi arttıkça, sosyal medyaya ilişkin tutumları olumlu yönde olduğu sonucuna varmıştır. Öğretmenlerle ilişki ve sosyal izolasyon alt boyutunda sosyal medya kullanım yılıyla ilgili bir ilişki görülmedi (Tablo 4).

Günlük sosyal medya kullanımı ile sosyal medya tutumları, sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı arasında anlamlı farklılık bulundu. Günlük 0-1 saat arasında sosyal medyayı kullanan öğrencilerin sosyal medya tutumları, sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyaçlarının, sosyal medyayı günlük 1-3 saat ve 3-6 saat kullananlara göre daha düşük olduğu belirlendi (Tablo 9). Bu durum günlük sosyal medya kullanım süresi arttıkça sosyal medyaya yönelik tutumların yükseldiği şeklinde yorumlanabilir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde sonuçların çalışmamızla örtüştüğü görülmektedir (Vural ve Bat 2010; Atalay 2014; Aksak 2017; Akyürek 2020). Altınay Bor (2018) tarafından yapılan araştırmada, sosyal medyaya yönelik tutum toplam puanında günde 15 dakikadan az kullananlar ile diğer tüm kullanım sürelerine göre (yaklaşık yarım

saat, yaklaşık 1 saat, 1-3 saat, 3-6 saat, 6-12 saat) arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Diğer yandan öğrencilerin günlük sosyal medya kullanımına göre benlik algısının farklılaşmadığı tespit edildi (Tablo 9).

Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin kısıtlama durumları incelendiğinde, kısıtlaması olmayanlar, kendi kendine kısıtlama getirenler ve ebeveynleri tarafından kısıtlananlar arasında; benlik algıları, sosyal medya tutumları, sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişki, sosyal izolasyon açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmadı (Tablo 10).

Sosyal medyaya kısıtlama getirmek, öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını ve benlik algılarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemediği söylenebilir. Literatüre bakıldığında yapılan bir çalışmada, çalışmamıza benzer şekilde öğrencilerin sosyal medya tutumunun anne-babaların sosyal medya kullanımına ilişkin kısıtlama koyup koymama durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Okumuş 2018).

5.4. Ergenlerin Benlik Algıları İle Sosyal Medya Tutumları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması

Ergen bireyler için önem taşıyan sosyal onay ve akran kabulü beklentilerini karşılamak amacıyla teknoloji, iletişim ağları gibi sanal ortamları sıklıkla kullanabilmektedir (Ektiricioğlu vd. 2018). Bu anlamda, sosyal medyada kendini olduğu gibi yansıtan ergen bireylerin yüksek benlik saygısına sahip oldukları, sosyal medyada kendini olduğundan farklı yansıtanların ise benlik saygılarının düşük olduğu gözlenmiştir (Cesur ve Dil 2018).

Çalışmamızda ergen bireylerin benlik algıları ve sosyal medya tutumları arasında anlamlı olamamakla birlikte negatif yönde bir ilişki belirlendi. Altuntaş'ın (2020) ergenler ile yaptığı araştırma sonucunda çalışmamıza benzer şekilde, benlik algısı ile sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sosyal medya ile benlik algısı arasında ilişki araştıran diğer çalışmalarda ise, çalışmamızdan farklı olarak çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Balcı vd.'nin (2020) sağlık çalışanları ile

yaptıkları araştırma sonucunda sosyal medya bağımlılığı ile benlik saygısı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulmuşlardır. Şahin ve Kumcağız'ın (2017) üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları araştırmaya göre, benlik saygısı düşük olan bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulunmuştur. Valkenburg, Peter ve Schouten (2006) yaptıkları araştırmanın sonucunda, sosyal medyadan profilleriyle ilgili olumlu geri dönüş alan ergen bireylerin yüksek benlik saygısına sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Britt'in (2015) çalışması sonucunda, güzellik temelli sosyal medyayı sıklıkla kullandığını bildiren katılımcıların, benlik saygılarının daha yüksek olduğu ve çevrimiçi içeriklerle daha fazla etkileşime sahip olduklarını görülmüştür. Kılıç vd.'nin (2017) yapmış oldukları çalışmada, sosyal medya kullanımı ile benlik algısı arasındaki ilişki incelenmiş ve sosyal medya kullanımının benlik algısı üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde, benlik algısı ile paylaşım ihtiyacı ve öğretmenlerle ilişki arasında negatif yönde ancak anlamsız bir ilişki olduğu görüldü (Tablo 11). Çalışmaya katılan bireylerin benlik algılama düzeyleri ile paylaşım yapma gereksinimlerinin birbirlerinden etkilenmediği varsayılabilir. Benzer şekilde bireylerin benlik algı düzeyleri ile öğretmenlerle olan ilişkileri birbirlerinden etkilenmediği söylenebilir.

Benlik algısı ile sosyal yetkinlik alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulundu (Tablo 11). Bu ilişki doğrultusunda benlik algısı düşük bireylerin sosyal yetkinliklerinin fazla olabileceği söylenebilir. Bireylerin kendileriyle ilgili olumsuz düşüncelerini sanal dünyaya yönelerek gidermeye çalışması ve ideal benlik profillerini bu yolla sunmaları sosyal yetkinliklerinin artmasını açıklayabilir.

Sosyal izolasyon ile benlik algısı arasında da negatif yönde bir ilişki tespit edildi (Tablo 11). Bu bağlamda, benlik algısı yükseldikçe bireylerin sosyal izolasyonlarının azaldığı, sosyal olarak daha aktif oldukları ve diğerleriyle etkileşim halinde buldukları söylenebilir.

Sonuç olarak, ergen bireylerin benlik algısı ve sosyal medya tutumunun çeşitli değişkenler yönünden birbirinden etkilenmekte olduğu söylenebilir. Bireyler aynaya

baktıklarında benlik algıları ile ilgili düşünceleri değişmezken, herhangi bir sosyal ağda gezinen sosyal medya kullanıcılarının benlik algısı anlık olarak artabilmektedir (Wilcox and Stephen 2013).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ergen bireylerin sosyal medya tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgulara göre sonuç ve öneriler bu bölümde sunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

- Araştırmaya katılan öğrencilerin; yaş ortalaması $15,26 \pm 1,1$ olup, %61,7' si kadın, %39,2'si 10.sınıf, anne eğitimi %22,5 üniversite, baba eğitimi %36,5 üniversite düzeyinde olduğu belirlendi.
- Öğrencilerin ortalama $4,18 \pm 2,12$ yıldır sosyal medyayı kullandığı, günlük sosyal medya kullanım süresinin %57,2 oranla 1-3 saat arasında olduğu, %76,6'sının sosyal medyaya ilişkin herhangi bir kısıtlamasının olmadığı görüldü.
- Ergen bireylerin SKÖ toplam puan ortalaması $83,20 \pm 12,34$ ve SMTÖ toplam puan ortalaması ise $71,41 \pm 12,20$ olarak belirlendi. SMTÖ alt boyutlarına ait puan ortalamaları Sosyal Yetkinlik için $13,62 \pm 4,70$, Paylaşım İhtiyacı için $27 \pm 7,40$, Öğretmenlerle İlişki için $7,95 \pm 3,20$, Sosyal İzolasyon için $13,18 \pm 4,67$ olarak bulundu.
- Ergen bireylerin sosyal medya kullanım yılı ile SMTÖ arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($r=0,205$, $p=0,002$). SMTÖ alt boyutlarından paylaşım ihtiyacı ile sosyal medya kullanım yılı arasında pozitif yönde ($r=0,262$, $p=0,000$), istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı. Sosyal medya kullanımı arttıkça paylaşım ihtiyacının arttığı görüldü.
- Sosyal izolasyon ile yaş arasında pozitif yönde ($r=0,289$, $p=0,000$) anlamlı bir ilişki tespit edildi. Yaşın artmasıyla birlikte sosyal izolasyonun arttığı bulundu.
- SMTÖ öğretmenlerle ilişki alt boyutu ($F=4,645$, $p=0,004$) ve sosyal izolasyon alt boyutu ($F=6,749$ ve $p=0,000$) puan ortalamalarında sınıf düzeylerine göre

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı. 9. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre SMTÖ toplam puan ortalamasının yüksek bulundu. Ayrıca öğretmenle ilişki alt boyutunda 10., 11., ve 12. sınıf puanlarının farklı olduğu ve sosyal izolasyon alt boyutunda ise 9. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamasının 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre düşük olduğu tespit edildi.

- Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre SKÖ toplam puan ortalaması açısından gruplar arasında ($F=3,146$, $p=0,045$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandı. Anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin SKÖ toplam puanı, anneleri lise mezunu olanlara göre daha yüksek bulundu.
- Günlük sosyal medya kullanımı ile SMTÖ toplam puanı arasında ($F=3,579$, $p=0,015$) anlamlı bir farklılık saptandı. Ayrıca alt boyutlardan sosyal yetkinlik ($F=4,657$, $p=0,004$) ve paylaşım ihtiyacı ($F=5,156$, $p=0,002$) puan ortalamalarında günlük sosyal medya kullanımı açısından anlamlı farklılık bulundu. Günlük 0-1 saat arasında sosyal medyayı kullanan öğrencilerin SMTÖ toplam, sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı alt boyut puan ortalamalarının sosyal medyayı günlük 1-3 saat ve 3-6 saat kullananlara göre daha düşük olduğu belirlendi.
- Öğrencilerin SKÖ toplam puanı ile SMTÖ alt boyutlarından sosyal yetkinlik ($r=-0,157$, $p=0,019$) ve sosyal izolasyon alt boyutu ($r=-0,197$, $p=0,003$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı. Bu sonuca göre, ergen bireylerin benlik algı düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik ve sosyal izolasyon tutumlarının azaldığı söylenebilir.

6.2. Öneriler

- Gelişimsel bir kriz döneminde olan ergen bireylerin olumlu bir benlik algısı geliştirebilmeleri için koruyucu ruh sağlığı kapsamında ergen bireylere ve ailelerine eğitimler planlanmalı,
- Sosyal medyaya ilişkin olumsuz tutum içinde olan bireyler için sosyal medya bağımlılığı ve ilişkili diğer bağımlılıklar konusunda bilinçlendirici çalışmalar yapılmalı,
- Ergen bireylerin sosyal yetkinliklerinin artırılması konusunda okul içinde ve dışında destekleyici etkinlikler düzenlenmeli,

- Güvenli internet, sosyal medya kullanımı ve kısıtlamalar konusunda aileler ve ergenler bilgilendirilmeli.
- Benlik algısı ve sosyal medya tutumları arasındaki ilişki daha geniş örneklem grubu ile incelenmeli.

7. KAYNAKLAR

- Adana F, Arslantaş H, Şahbaz M. (2012). Lise öğrencilerinin benlik kavramlarını algılama biçimleri ve ilişkili faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 3(1), 22-29.
- Aksak M. (2017). Farklı Lise Türlerine Devam Eden Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları ile Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Gaziosmanpaşa ilçesi örneği). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi M Otrar).
- Aksoy AB, Bursa GY. (2020). Ortaokul öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığı ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 206-226.
- Akyürek Mİ. (2020). Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve sosyal medyaya ilişkin tutumları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 58-92.
- Algünerhan RG. (2017). 12-14 Yaşındaki Ergenlerde Algılanan Anne Baba Tutumları Benlik Algısı ve Psikolojik Sağlamlık. Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. S Aslan).
- Alican C, Saban A. (2013). Ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Ürgüp örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(35):1-14.
- Altınay Bor H. (2018). Ergenlerde Sosyal Medyaya Yönelik Tutum, Sosyal Medya Kullanımında Gelişmeleri Kaçırma Korkusu ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkiler. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi G İnan Kaya).
- Altuntaş F. (2020). Geç Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı, Benlik Algısı ve Ruhsal Belirti Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. MK Bahalı).
- Argın FS. (2013). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. (Çekmeköy Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi M Otrar).
- Artan T. (2017). Benlik Saygısı, Vücut Algısı, Narsisizm ve Sosyal Karşılaştırmanın Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi D Ergün).
- Aslan Ş. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Nicel, Nitel ve Karma Tasarımlar İçin Bir Rehber. 1. Baskı, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Atalay R. (2014). Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları ile Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki (Bahçelievler İlçesi Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (Danışman:Dr. Öğr. Üyesi M Otrar).

- Avcı Ö, Sürücü Ç. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya etkileşimleri. Bartın Üniversitesi Örneği, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (40): 500-513.
- Avşaroğlu S, İdayeva A. (2020). Üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 411-422.
- Balcı Ş, Karakoç E, Ögüt N. (2020). Sağlık çalışanları arasında sosyal medya bağımlılığı: İki boyutlu benlik saygısının rolü. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (33), 296-317.
- Bergagna E, Tartaglia S. (2018). Self-esteem, social comparison, and Facebook use. *Europe's journal of psychology*, 14(4), 831.
- Karayel Bilbil E, Atalay D. (2020). Sosyal medya ekseninde mahremiyetin dönüşümü ve benlik inşası. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 10(20).
- Bilgin M, Şahin İ, Togay A. (2020). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve anne-baba ergen ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 45(202).
- Britt RK. (2015). Effects of self-presentation and social media use in attainment of beauty ideals. *Studies in Media and Communication*, 3(1), 79-88.
- Çakmak T, Eroğlu Ş. (2020). Sosyal medyada kullanıcı etkileşimi ve içerik kategorizasyonu: Ankara'daki halk kütüphanelerinin facebook gönderilerinin analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(2), 160-186.
- Çam O, Engin E. (2014). Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bakım Sanatı. 1. Basım İstanbul Yayınevi, İstanbul, s.43-47.
- Çap E. (2017). Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. A Şirin).
- Cesur A, Dil K. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medyada benlik sunumları ve yansımaları: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (7), 13-32.
- Çiftçi H. (2018). Ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması meslek yüksekokulu ve meslek lisesi öğrencileri üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz -2018 Cilt:17 (68) :1648-1665.
- Çıkmaz C. (2020). Rekreatif Etkinliklere Katılan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Batman, (Danışman: Dr.Öğr. Üyesi NM Çelik).
- Coşkun Y, Altay CA. (2009). Lise öğrencilerinde yabancılaşma ve benlik algısı ilişkisi. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29: 41-56.
- Daysal B, Yılmazel G. (2020). Halk sağlığı gözüyle akıllı telefon bağımlılığı ve ergenlik. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 14(2), 316-322.

- Deniz A. (2012). Sosyal Ağ Kullanımı ve Sosyal Ağlarda Benlik Algısı: Muğla İli Örneği. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (Danışman: Prof. Dr. E Altun).
- Dilek H, Aksoy B. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ile anne- babalarının benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 95 - 109.
- Dutar Ş, Çakır MA, Yeşilkılıç B. (2019). Analysis Of High School Students' Self Concept Levels According To Various Variables. *International Journal of Science and Education*, 1(2): 131-147.
- Ektiricioğlu C, Arslantaş H, Yüksel R. (2018). Ergenlerde Çağın Hastalığı: Teknoloji Bağımlılığı. 1. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve Yaşam Kongresi Sözel Bildirisi, Burdur.
- Elmalı F. (2020). Sosyal ağ siteleri: ergenler, riskler ve tehditlerden korunma stratejileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 439-453.
- Erdoğan P, Şanlı Y. (2019). Gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyal medya tutumları üzerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 615-627.
- Erözkan A. (2004). Lise öğrencilerinin sosyal karşılaştırma ve depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-18.
- Gerring RJ, Zimbardo PG. (2016). Psychology and Life. Psikoloji ve Yaşam. 19th ed, Çeviren: Sart G, Nobel Akademik Yayıncılık Tic. Ltd. Şti. Ankara, s. 427-431.
- Gilbert P, Allan S, Trent D. (1991): A Social Comparison Scale: Psychometric Properties and Relationship to Psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 19 (3), 293-299
- Gürler A. (2017). Ergenlerde anne baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Başakşehir örneği. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. C Demirli).
- Gürüz D, Eğinli AT. (2015). Kişilerarası İletişim. Nobel Akademik Yayıncılık Tic. Ltd. Şti. Ankara, s. 247-249.
- Güven Y, Koç ED. (2020). Okul öncesi dönemdeki çocukların yaratıcılık düzeyleri ile benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1391-1406.
- Hançer AH, Mişe H. (2019). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanma durumları ve sosyal medyaya yönelik tutumları. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 18-30.
- Harris MA, Orth U. (2019). The link between self-esteem and social relationships: A meta-analysis of longitudinal studies. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Hiçdurmaz D, Öz F. (2011). Benliğin bilişsel yaklaşımla güçlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Nursing Journal*, 18(2).

- İşlek MS. (2012). Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye’deki Sosyal Medya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Karaman, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi S Başaran Alagöz).
- Karadayı S. (2018). Ergenlik ve İlk Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerde Yaşam Doyumu, Psikolojik İhtiyaçlar ve Benlik Algısı. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi S Aslan).
- Karakurt RB. (2019). Ergenlerin Benlik Saygıları ile Beden İmajlarının Sosyal Medya Kullanımı ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. N Çiftçi Arıdağ).
- Kartol A, Peker A. (2020). Ergenlerde sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu (fomo) yordayıcılarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(21), 1-1.
- Kavut S. (2018). Goffman’ın benlik sunumu kuramı bağlamında sosyal medyada kimlik inşası: Instagram üzerine bir araştırma. *Nosyon: International Journal of Society and Culture Studies*, (1), 1-12.
- Kaya Y, Öz F. (2020). Ergenlerin benlik algısı üzerinde algılanan ebeveyn tutumlarının ve bağlanma stillerinin rolü: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Journal Psychiatric Nursing*, 11(2):106-114.
- Khan S, Ayaz M, Ghazi SR, Khan IU, Khan N. (2017). Impact of parents’ occupation on students selfconcept at secondary level. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(1), 46-53.
- Kılıç B, Kırılı G, Ön Esen F. (2017). The relationship between the usage of social media and self perception: A research on tourists. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(1), 70-85.
- Kır Elitaş S. (2020). Sosyal medyanın toplumsal dönüştürücülüğü: sosyal medya kullanan ergenlerin aile içi iletişim süreçlerine katılım düzeyleri üzerine nicel bir araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (30), 2616-2632.
- Kırılı G. (2016) .Turistlerin Satın Alma Sonrası Sosyal Medya Kullanımları ve Benlik Algısı İlişkisi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, (Danışman: Doç. Dr. B Kılıç).
- Kuşcu Ö. (2020). Lise öğrencilerinin sosyal zekaları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, s. 144-150.
- Kuss DJ, Griffiths MD. (2011). Online social networking and addiction a review of the psychological literature. *International of Journal Environmenta Research and Public Health*, 8: 3528-3552.
- Kuzucu Y, Gülcü M, Adalı E, Özer E. (2020). Ergenlerde benlik saygısı ve sosyal desteğin depresyon semptomlarıyla ilişkisi: Yaşam amaçlarının aracılık rolü. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 79-106.

- Malo-Cerrato S, Martín-Perpiñá M, Viñas-Poch F. (2018). Excessive use of social networks: Psychosocial profile of Spanish adolescents. *Comunicar*, 56(26), 101-109.
- Marino C, Gini G, Angelini F, Vieno A, Spada MM. (2020). Social norms and e-motions in problematic social media use among adolescents. *Addictive Behaviors Reports*, 11 (2020) 100250.
- Meltem A. (2020). Lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi (Tarsus örneği). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi S Çam).
- Mollaoğlu M, Hastaoğlu F, Başer E, Mollaoğlu S. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medya kullanım özellikleri ve tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 157-166.
- İnce M, Yılmaz M. (2020). Ergenlik çağındaki çocukların sosyal medya kullanım alışkanlıklarının yalnızlaşmaya etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(2), 1111-1144.
- Myers DG. (2019). Social Psychology. Sosyal Psikoloji. 10th ed, Çeviren: Akfırat S, Nobel Akademik Yayıncılık Tic. Ltd. Şti. Ankara, s.39-76.
- Okumuş, V. (2018). Çocukların sosyal medya kullanımları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi H Parlar).
- Otrar M, Argın FS. (2014). Ergenlerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının çok boyutlu incelenmesi. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, (10), 3-22.
- Otrar M, Argın FS. (2015). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 391-403.
- Otrar M, Argın FS. (2014). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-13.
- Otrar M, Uzel B, Dönmez D. (2018). Orta ergenlik dönemindeki öğrencilerin benlik algılarının mükemmeliyetçilik düzeylerini yordama gücü. *HUMANITAS-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 235-254.
- Özay S, Erol D. (2020). Ergenlerin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 2(1), 354-371.
- Özdemir Z. (2015). Sosyal medyada kimlik inşasında yeni akım: özçekim kullanımı. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1): 112-131.
- Özkalp E. (2004). Davranış Bilimlerine Giriş. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, yayın no. 1355, s. 81-82.

- Sevim S, Önal AA, Avşar V, Doğan BG. (2020). Erinlik, ergenlik ve beliren yetişkinlikte olumsuz benlik kavramının yordayıcıları: akılcı olmayan inançlar, benmerkezlilik ve cinsiyetin rolü. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, P-ISSN: 2146-9490.
- Sezer M. (2019). Lise 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Olgunlukları ile İnternet Kullanım Amaçları, Sosyal Medya Tutumları ve Medya Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi ZN Birol).
- Smith EE, Hoeksema SN, Fredrickson BL, Loftus GR, Bem DJ, Maren S. (2014). Atkinson And Hilgard's Introduction To Psychology. Psikolojiye Giriş. 14th ed, Çeviren: Öncül Ö ve Fetahoglu D, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- Söner O, Yılmaz O. (2020). Ergenlerin sosyal medya beğenilmeme korkularının yordayıcısı olarak benlik saygısı ve benlik tasarımı. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 4(7), 51-68.
- Soydaş N, Güneş NT. (2020). Gündelik hayatta benlik sunumunun dijital oyunlar üzerinden incelenmesi "The sims 4 oyunu örneği". *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 235-252.
- Şahin NH, Durak A, Şahin N. (1993): Sosyal Karşılaştırma Ölçeği: Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Toprak Z. (2020). Ortaokul öğrencilerinde anneye bağlanma ve benlik saygısı. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 331-343.
- Townsend MC. (2016). Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri Kanıtı Dayalı Uygulama Bakım Kavramları. 6th ed, Çeviren: Özcan CT, Gürhan N. Akademisyen Tıp Kitabevi, Ankara.
- Tuğlu B. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları Ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, (Danışman: Doç. Dr. A Eskicumalı).
- Tunç Z, Kolburan ŞG. (2019). Ergenlik döneminde benlik saygısı ile sigara bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, Yıl 5 Sayı 1:55-70.
- Türksoy FB. (2014). Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinde Benlik Saygısı Ve Stresle Baş Etme Yöntemleri: Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Örneği. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Uzun V, Gözükara E, Bilgin M. (2019). Bazı sosyal medya değişkenleri açısından ergen ve genç yetişkinlerin fomo düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Arts and Social Studies*, 2(2), 43-59.
- Valkenburg, P. M., Peter, J. & Alexander P. Schouten, A. P. (2016). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *CyberPsychology & Behavior*, 9(5), 584-588.
- Vural Z, Bat M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne yönelik bir araştırma. *Journal Of Yasar University*, 5(20), 3348- 3382.
- Wilcox K, Stephen AT. (2013). Are close friends the enemy? Online social networks, self-esteem, and self-control. *Journal of Consumer research*, 40(1), 90-103.

- Yiğit, H. (2010). Ergenlerin benlik saygılarının yaşam doyumu ve bazı özlük nitelikleri açısından incelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman: Dr. AF Yalçın).
- Yıldırım A. (2014). İnternetin görünen yüzü. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3), 51-59.
- Yıldırım G, Atilla G. (2020). Öz yeterliğin bilinçli farkındalık ve benlik saygısına etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 59-84.
- Yıldız E, Koçak O. (2020). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 1102-1126.
- Yüksel G. (2015). Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi. Nobel Akademik Yayıncılık, yayın no. 250, s. 248-406.
- Yüksel ŞF, Öztoprak Ö. (2019). Ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin benlik saygısına göre incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı: 363-377.
- İnternet: <https://data.tuik.gov.tr/tr/#> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).
- İnternet: <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).
- İnternet: <https://www.apa.org/news/press/releases/2016/08/tinder-self-esteem> (Erişim Tarihi: 02.04.2020).
- İnternet: https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1 (Erişim Tarihi 07.11.2020).
- İnternet: https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya (Erişim Tarihi: 02.11.2020).
- İnternet :<https://www.simplypsychology.org/carl-rogers.html> Erişim Tarihi: 24.09.2020).
- İnternet: <https://www.simplypsychology.org/self-concept.html> Erişim Tarihi: 24.09.2020).

8. EKLER

EK 1. ETİK KURUL ONAYI

 T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ : 06.11.2019
TOPLANTI NO : 2019/17

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 7:

25/10/2019 tarihli Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN'ın Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Nevin ONAN'ın danışmanlığında yürütülen “Ergenlerde Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmasının etik kurallara uygunluğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Fatih BAYRAM
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

EK 2. KURUM İZNI

T.C.
KASTAMONU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 75048956-44-E.22913709
Konu : Anket İzni (Huriye ELSEL)

19/11/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 (Genelge No:2017/25) sayılı emirleri.
b) Huriye ELSEL'in 15/11/2019 tarihli dilekçesi.

Huriye ELSEL'in ilgi (b) dilekçesine istinaden Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Huriye ELSEL'in hazırlamış olduğu " Ergenlerde Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişki " konulu anket çalışmasını İlimiz Merkez İlçesindeki anadolu liselerindeki öğrencilere uygulaması ile ilgili İnceleme ve Değerlendirme Komisyon Kararı ilişikte sunulmuştur.

Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Huriye ELSEL'in hazırlamış olduğu " Ergenlerde Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişki " konulu anket çalışmasını İlimiz Merkez İlçesindeki anadolu liselerindeki öğrencilere 2019-2020 eğitim öğretim yılında gönüllülük esasına göre kurumun eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmadan uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarımıza arz ederim.

Cengiz BAHÇACIOĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
19/11/2019

Vedat YILMAZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 3. ANKET FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.YAŞINIZ:

2.CİNSİYETİNİZ:

KADIN () ERKEK ()

3.SINIFINIZ:

9 () 10 () 11 () 12 ()

4.ANNEİNİZİN EĞİTİM DURUMU:

İLKOKUL MEZUNU () LİSE MEZUNU () ÜNİVERSİTE MEZUNU ()

5. BABANIZIN EĞİTİM DURUMU:

İLKOKUL MEZUNU () LİSE MEZUNU () ÜNİVERSİTE MEZUNU ()

6.SOSYAL MEDYA KULLANIYOR MUSUNUZ? (KAÇ YILDIR KULLANDIĞINIZI BELİRTİNİZ.)

EVET ()

HAYIR ()

7.GÜNLÜK SOSYAL MEDYA KULLANIM SÜRENİZ :

0-1 Sa.() 1-3 Sa. () 3-6 Sa. () DAHA FAZLA ()

8.SOSYAL MEDYA KULLANIMINA İLİŞKİN HERHANGİ BİR KISITLAMANIZ VAR MI? VARSA BELİRTİNİZ.

EVET ()

HAYIR ()

SOSYAL KARŞILAŞTIRMA ÖLÇEĞİ

Sizin de bildiğiniz gibi, hepimiz zaman zaman kendimizi diğer insanlarla karşılaştırır ve bazı değerlendirmeler yaparız. Bu değerlendirmeler sonucunda kendimizle ilgili bazı fikirler ediniriz. Sizin de kendinizle ilişkili bazı görüşleriniz mutlaka vardır. Lütfen, aşağıdaki sıfatların herbirinde, sizi en iyi yansıtan rakamın üzerine (X) işareti koyunuz.

- 1 SOL TARAFTAKİ BOYUTA EN YAKIN OLMAYI İFADE EDER.
- 2 SAĞ TARAFTAKİ BOYUTA EN YAKIN OLMAYI İFADE EDER.

SOL								SAĞ
1.	YETERSİZ	1	2	3	4	5	6	YETERLİ/ÜSTÜN
2.	BECERİKSİZ	1	2	3	4	5	6	BECERİKLİ
3.	BAŞARISIZ	1	2	3	4	5	6	BAŞARILI
4.	SEVİLMİYEN BİRİ	1	2	3	4	5	6	SEVİLEN BİRİ
5.	İÇE DÖNÜK	1	2	3	4	5	6	DIŞA DÖNÜK
6.	YALNIZ	1	2	3	4	5	6	YALNIZ DEĞİL
7.	DIŞTA BIRAKILMIŞ	1	2	3	4	5	6	KABUL EDİLMİŞ
8.	SABIRSIZ	1	2	3	4	5	6	SABIRLI
9.	HOŞGÖRÜSÜZ	1	2	3	4	5	6	HOŞGÖRÜLÜ
10.	SÖYLENENİ YAPAN	1	2	3	4	5	6	İNSİYATİF SAHİBİ
11.	KORKAK	1	2	3	4	5	6	CESUR
12.	KENDİNE GÜVENSİZ	1	2	3	4	5	6	KENDİNE GÜVENLİ
13.	ÇEKİNGEN	1	2	3	4	5	6	ATILGAN
14.	DAĞINIK	1	2	3	4	5	6	DÜZENLİ
15.	PASİF	1	2	3	4	5	6	AKTİF
16.	KARARSIZ	1	2	3	4	5	6	KARARLI
17.	ANTİPATİK	1	2	3	4	5	6	SEMPATİK
18.	BOYUNEĞİCİ	1	2	3	4	5	6	HAKKINI ARAYICI

SOSYAL MEDYA TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerin her birini dikkatlice okuduktan sonra, ifadeye ne ölçüde katıldığınızı gösteren sütuna ait olan ve ifadenin hizasında bulunan kutucuğun içini X şeklinde işaretleyiniz.		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Sosyal medya siteleri sayesinde arkadaşlarımla beni fark etmesini isterim.					
2	Sosyal medya siteleri sayesinde yeni bir kişilik kazandığımı hissediyorum.					
3	Sosyal medya sitelerinin beni arkadaşlarımdan uzaklaştırdığımı düşünüyorum.					
4	Sosyal medya sitelerinde gördüğüm paylaşımları arkadaşlarımla sohbet konusu yapmaktan hoşuma gidiyor.					
5	Sosyal medya sitelerindeki içerikler hakkında yorum yapmak hoşuma gidiyor.					
6	Sosyal medya sitelerinde yazı, video, müzik vb. paylaşımlarda bulunmaktan hoşlanıyorum.					
7	Sosyal medya sitelerinin, beni ailemden kopardığımı düşünüyorum.					
8	Sosyal medya siteleri sayesinde yalnızlıktan kurtulduğumu düşünüyorum.					
9	Sosyal medya sitelerinde öğretmenlerimi takip etmeyi seviyorum.					
10	Öğretmenlerimin yazdıklarını takip etmesi hoşuma gidiyor.					
11	Sosyal medya siteleri yüzünden aileme yeterince vakit ayıramıyorum.					
12	Paylaşımlarımla arkadaşlarımla beğenilmesinden hoşlanıyorum.					
13	Sosyal medya siteleri sayesinde ortak ilgi ve amaçlara sahip olduğum kişilere ulaşabileceğimi düşünüyorum.					
14	Sosyal medya siteleri yüzünden diğer sosyal aktivitelere yeterince vakit ayıramıyorum.					
15	Sosyal medya sitelerinde zaman geçirmekten mutlu oluyorum.					
16	Özel ilgi duyduğum arkadaşlarıma sosyal medya siteleri aracılığıyla duygularımı rahat ifade edebiliyorum.					
17	Sosyal medya siteleri sayesinde düzenlenen etkinliklerden haberim olması hoşuma gidiyor.					
18	Sosyal medya siteleri sayesinde daha fazla arkadaşlarımla olacağını düşünürüm.					
19	Öğretmenlerimin sosyal medya sitelerinde beni takip etmesi kendimi değerli hissetmemi sağlıyor.					
20	Sosyal medya siteleri sayesinde saygınlık ihtiyacımın karşılandığını düşünüyorum.					
21	Arkadaşlarımla paylaşımlarımla ilgili yorum yapmalarını beni mutlu ediyor.					
22	Sosyal medya siteleri yüzünden derslerime yeterli özeni gösteremiyorum.					
23	Sosyal medya siteleri yüzünden arkadaşlarıma yeterince vakit ayıramıyorum.					

EK 4. VELİ İZİN FORMU

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Ergenlerde Benlik Algısı ve Sosyal Medya Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adıyla, 2019/2020 eğitim/öğretim yılı içinde yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Ergenlerde benlik algısı ve sosyal medya tutumlarının belirlenerek bu ikisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi, benlik algısı ve sosyal medya tutumları etkileyen değişkenlerin incelenmesi hedeflenmektedir.

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağı söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Huriye ELSEL
İletişim bilgileri : els.huriye@gmail.com

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

EK 5. SMTÖ ÖLÇEK İZİNİ

Huriye Elsel <els.huriye@gmail.com>

2 Ara 2019 Pzt 15:01

Alıcı: arginferhat

Merhaba Hocam,

Ben Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilimi tezli yüksek lisans öğrencisi Huriye Elsel. Tezimde Sosyal Medya Tutum ölçeğinizi kullanabilir miyim? Teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Ferhat Argın <arginferhat@gmail.com>

4 Ara 2019 Çar 13:04

Alıcı: Dr.Mustafa, ben

Hocam merhaba,

Ölçeği ekteki makaleye atıf yaparak kullanabilirsiniz. Ölçek maddelerini ve değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı gösteren dosyayı da mail ekinde bulabilirsiniz.

İyi çalışmalar...

9. ÖZGEÇMİŞ

Huriye ELSEL 1992’de Kastamonu’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı şehirde tamamladı; Kuzeykent Anadolu Lisesi’nden mezun olduktan sonra 2011’de Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi’ne girdi; 2016 yılında mezun oldu. 2018 yılında Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde Hemşirelik Bilimi alanında yüksek lisans eğitimine başladı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-posta : els.huriye@gmail.com

